

KNJIŽEVNI KONKURS BEZ NAZIVA - NÉVTELEN IRODALMI PÁLYÁZAT

Szöveggyűjtemény
Zbornik radova

KNJIŽEVNI KONKURS BEZ NAZIVA
Zbornik radova

NÉVTELEN IRODALMI PÁLYÁZAT
Szöveggyűjtemény

Novi Sad
2014

Pisanje je pisanje je pisanje...

Pišeš, jer... kako da ne pišeš. Nema tu izbora nad kojim razmišljaš, nema škole koja te može naučiti. S obzirom na ovaj stav, koji delimo, nije nam bilo jednostavno da kvalitetom izdvojimo tri pesme i tri kratke priče od svih koje su pristigle.

Pisanje je često u funkciji psihosocijalne lične podrške, i čini se, lakše mu se prilazi nego drugim kreativnim poslovima, jer je dovoljno znati slova. Među pristiglim radovima (u obe kategorije) nalazimo i ovaj način pisanja, i apsolutno ga podržavamo kao još jednu svrhu pisanja.

Međutim, ovakve tekstove nismo uzeli u obzir, oni naginju žanru dnevnika, „unutrašnjeg“ dnevnika, obiluju opisom osećanja i rekapituliranjem događaja, ali retko dosežu literarnost.

Među pristiglim tekstovima pažljivo smo osluškivali ritam, zvuk teksta, kao i iskorak u stilu pisanja. Konkurs je bio poziv za srednjoškolce i srednjoškolke, i među radovima je bilo značajno pronaći tekstove izvan osnovnih zakonitosti vođenja teksta i forme. Bilo je značajno pronaći tekstove „otrgnute“ sa putanje od uvoda do zaključka, tekstove same sobom vođene. Dakle, zvuk, rasterećenost teksta, kao i artikulacija sadržaja ukazali su nam na pismenost i raspon vokabulara, i bili elementarni kriterijumi za izbore.

Sadržaj nismo vrednovali kao takav, ali pojedini radovi poseduju moć celovitog sagledavanja socijalnog konteksta, i pružaju sopstveni stav, osećaj i potrebu za kritikom stanja u društvu. Naravno, ova vrstu fokusiranosti uzeli smo u obzir, posebno zato što pisanje nosi odgovornost kao javni, uvek politički čin.

U vreme konačnih produkcija, reklame, potražnje i prodaje, pristigli radovi predstavljaju iznenađenje i vraćaju poverenje u literaturu koja dolazi. Autori i autorke tekstova pružaju nam kreativnost, uveravaju nas da poznaju savremene tendencije u književnosti, imaju čitalačkog iskustva ali i hrabrosti da krenu izvan zadatih okvira i pomere sopstvene granice.

Jelena Anđelovski
Siniša Tucić
Anna Terek

Az írás az írás az írás...

Írsz, mert hogy ne írál. Nincs választásod, nincs olyan iskola, amely erre megtanítana.

Ezt a közös álláspontot figyelembe véve, nem volt könnyű eldönteni, a beérkezett munkák közül melyik három vers és melyik három történet a legjobb.

Az írás gyakran szolgál psicho-szociális, lelki támaszként. A kreatív kifejezési módok közül, úgy tűnik az írással sokan próbálkoznak, hiszen csupán a betűk ismerete is elég ahhoz, hogy valaki alkothasson. A beérkezett munkák között (mindkét kategóriában) ilyen írások is szerepeltek. Egyértelműen támogatjuk ezt a kifejezési módot, mégsem tudtuk figyelembe venni azokat a munkákat, amelyeknek műfaja leginkább a naplóhoz hasonlítható- a szerző érzelmeinek részletes leírását tartalmazzák és összefoglalják az eseményeket, az irodalmiságot azonban ritkán közelítik meg.

A beérkezett munkák ritmusát, hangzását, illetve a hagyományos stílusok kereteinek meghaladását egyaránt figyelembe vettük. A pályázat középiskolásokat szólított meg, így jelentős volt olyan munkákat is találni a beérkezettek között, amelyek valamilyen módon eltérnek a szabályoktól. Fontos szempontnak számított az is, ha egy írás „kiragadta” magát a hagyományos szövegszerkesztési szempontokból. Ezek szerint, az írások hangzása, illetve a tartalom artikulációja mutatott rá a legfontosabb szempontokra: a szerző műveltségére és szókincsének gazdagságára.

Magát a tartalmat nem értékeltük, egyes munkák azonban olyan képességgel rendelkeznek, hogy átfogóan szemléljék a szociális háttérrel, állást foglalnak, érzelmet nyilvánítanak ki vele kapcsolatban és bírálják a társadalomban uralkodó állapotokat. Természetesen figyelembe vettük az ilyen fajta fókuszáltságot, mert az az írás magában hordozza a felelősséget, mint kinyilvánított politikai álláspont.

A végleges produkciók, a reklámok, a kereslet és a kínálat idejében a beérkezett munkák meglepetést keltettek és visszaadták a jövő irodalmába vetett reményünket. A szerzők kreativitásukról tettek tanúbizonyságot, bebizonyították, hogy ismerik a korszerű irodalmi irányzatokat, olvasói tapasztalattal rendelkeznek, de bátorságuk is van ahhoz, hogy kilépjenek a megadott keretből és kiszélesítsék saját korlátait.

Jelena Anđelovski
Siniša Tucić
Anna Terék

Kategorija
POEZIJA

Kategória
KÖLTÉSZET

I nagrada

Hanna Gyömbér
TALÁN

Hajnalban tántorogva
szédeleg az esőben.
Tócsába gyűlik
minden keserve.

Nem törődik rongyos
kinézetével, csak
megy, megy fodros
lelkével.

Szélről fodros az,
ó, de milyen szélről!
Menthetetlen érzelmek
viharából tör föl.

Kurtán lépked.
Belül most minden lepke
pihen, egy sem repked.
Szomorú mind.

Szívét vonsozolja, húzza
maga után.
Súlya bőrét nyúzza,
reméli, hogy elmúlik talán.

Hana Đember
MOŽDA

Teturajući u zoru
vrti se u šumi.
Skuplja se u baru
sve jadikujući.

Ne bavi se odrpanim
izgledom, samo
ide, ide sa naboranom
dušom.

Od vetra naborana,
o, ali od kakvog vetra!
Izbija iz beznadežnog
vihora osećanja.

Kratko korača.
U duši sada svaki leptir
miruje, nijedan ne leti.
Sve je tužno.

Vuče srce razvlači
ga za sobom.
Težina dere kožu,
nada se da će možda proći.

II nagrada

Вања Станојевић
БЕЗБОЛНА

Бомба ти се докотрљала до ногу.
Сагињеш се па се загледаш.
Тако је лепа и сјајна,
пресијава се на сунцу.
Устао си и погледао у небо.
Биће ово диван дан, рекао си и пошао.
Одједном те је нешто ударило по леђима.
Ниси ни био свестан када си се распао
и претворио у прах.

Vanja Stanojević
FÁJDALOMMENTESEN

A bomba a lábához gurult.
Lehajolsz és megnézed.
Olyan szép és fénylő,
ragyog a napon.
Felegyenesedtél és felnéztél az égre.
Szép nap lesz ez a mai, mondtad és elindultál.
Egyszer csak valami hátbavágott.
Ájult voltál, mikor széthullottál
és porrá lettél.

III nagrada

Isidora Adlešić
BLEDO

ovih dana razmišljam o cveću
i iščitavam rečenice koje nemaju smisla
opet
ležeći na hladnom podu slušam drmusanje roletni
i konačno shvatam zašto uragani nose ljudska
imena
imam vodu u plućima
i ne mogu da dišem
jer se davim u praznom bazenu
tresu mi se ruke od previše kafe
mada znam da nije zato
plašim se proleća
ne želim da se ovaj sneg ikada otopi
a mrzim taj sneg
provodim dane okrećući peščane satove
a noći crtajući besmislice jarkim bojama
iako volim samo crnu
pišući ljudima koje baš briga za mene
a još je manje mene briga za njih
i dalje razmišljam o cveću
a možda ipak
o nama.

Isidora Adlešić
FAKÓN

a virágokon gondolkodom mostanában
és értelmetlen szavakat olvasok ki
újra
hallgatom a hideg padlón fekve zörgését a rolónak
és végre értem a orkánoknak miért van ember
neve
víz van a tüdőmben
és nem tudok lélegezni
mert üres medencében fuldoklok
a túl sok kávétól reszketnek kezeim
bár tudom hogy nem ezért
félek a tavasztól
nem akarom hogy ez a hó valaha is elolvadjon
pedig gyűlölöm ezt a havat
napjaimat homokórák forgatásával töltöm
az éjszakákat meg izzó színű baromságok rajzo-
lásával
még ha csak a feketét szeretem is
és levelek írásával
embereknek akik nem törődnek velem
akikkel én még kevesebbet törődök
és tovább gondolkodom a virágokon
vagy talán inkább
rólunk.

Posebna nagrada za celokupan izbor radova

Dejan Prčić
KAD SAM BIO KLINAC

kad sam bio klinac
bilo me sramota
što ne znam da šutnem loptu
a da stvarno poleti.

kad sam bio klinac
voleo sam čudne stvari
maminu suknju
i plavu maramu
koja je bila kosa
i voleo sam da budem neko drugi
negde drugde
sa nekim drugima.

kad sam bio klinac
mislio sam da me tata ne voli
ali o tome ne bih da pričam
jer što se toga tiče
i dalje sam klinac.

kad sam bio klinac
tražio sam mesto
gde se nebo i zemlja spajaju
i čudio sam se
kako nešto što se čini blizu
može biti tako daleko.

kad sam bio klinac
mislio sam da veliki sve znaju
i bio sam siguran i srećan
kada su me vodili za ruku
potpuno ubeđen
da je život samo njihov.

kad sam bio klinac
bilo me sramota
što ne znam da šutnem loptu
a da stvarno poleti.
i trudio sam se
i trudio se
i maštao kako sutra hoće
ali nije.

kad sam bio klinac
niko mi nikada
rekao nije
da je ok ne znati
igrati fudbal
pričati o sportu
popraviti bicikl
i znati šta je osovina.

kad sam bio klinac
niko mi nikada
rekao nije
da je ok biti
drugačiji
i srećniji.

Dejan Prčić
STANJE

nalazim se u nekom stanju
čudnom stanju:
glava puca
misli more
vazduh nestaje
miriše na bolest
zaudara na zdravlje
koncentracija puca
i sve je samo momenat
jedan momenat
ovaj momenat.
i ništa mi nije jasno
i nadam se da će sutra biti bolje
ali znam da će biti isto
i teško mi je
teže mi je
mrtvo mi je –
ime moje.

nalazim se u nekom stanju
čudnom stanju:
pišem
a osećam se kao kamen
kao bol
kao tumor
možda i jesam tumor
ko će da me odstrani
uništi
ukloni?

nalazim se u nekom stanju

čudnom stanju:
oči mi se sklapaju
a gledale bi
pluća mi se skupljaju
a disala bi
suza nema
a padale bi
srce kuca
a stalo bi.

nalazim se u nekom stanju
čudnom stanju:
nije mi ni do čega
i hoću hladnu kišu
sebe ispod nje
sebe u njoj
sebe oko nje.

možda je to čudno stanje
samo ništa
samo život
koji ide
prema smrti
prema novom životu.

nalazim se u nekom stanju
čudnom stanju
i neka prođe
da zaboravim
ono čega se sećati ne treba
da krepam
kad se živeti ne mora.

Dejan Prčić
KO TU KOGA PIJE

voleo bih da sam danas sam
da mogu svoje misli da ograničim
da izolujem
i da iz njih izbacim tebe;
ali ne mogu.
i bojim se da ćeš još dugo
biti deo moga srca
i ne ljutim se zbog toga
jer i želim da budeš to
ali ne onako kako je to sada
već onako kako treba da bude.

voleo bih da sam danas sam
i da ova pesma bude moj oproštaj od tebe;
da svaka sledeća pomisao
o tebi
o nama
samo nestane
ispari
zaboravi.
jer muka mi je lepa moja
i ja ne mogu još dugo ovako
da te gledam
i da se pitam
šta ti vidiš
kada gledaš u mene.

voleo bih da sam danas sam
i da ovaj dan brzo prođe
i da onaj što sutra dođe
bude neki dalek

nekim pet meseci napred
dovoljno da oližem svoje rane
par puta;
da kada te se setim
samo se osmehnem
i kažem sebi: neka.

ali ne mogu
jer i dalje se pitam
da li stvarno nema ničega za nas
zar ni trenutak
poljubac jedan bar
ili zagrljaj dug.

volim što sam sada ovako sam
i polako pišem ovu pesmu.
jer ona je moj oproštaj
ili je to bar trebala bit'.

mislim se:
poplave ovih dana nose sve
a moju ljubav prema tebi nisu
i nema tog boga koji će nas spojiti
a bojim se
svaka moja reč
ili istina
će nas rastaviti.

hoću da mi ova pesma bude oproštaj
od tebe;
ali moje srce nije spremno

i dok ruka piše rekvijem
srce briše čedno.

voleo bih da sam danas sam
ali samo na kratko;
da za koji minut dođeš ti
i kažeš mi da znaš
i da je kod tebe isto
da plačemo zajedno
da ti kažem kako je sve kao na filmu
i da ti kažem da sam oduvek znao da čuda postoje
i kako sam znao da će ovo da se desi
ali da ipak znam da neće
da je samo pitanje sata kada ću čuti ono čega se
najviše plašim
i da je pitanje dana
kada ću morati da glumim da mi je drago zbog vas
i reći ću vam: „tako treba“
i moliću boga da me ubije
zemlju da me proguta
nebo da me usisa
i sebe da se ne raspadnem pred ljudima
već onda kada budem sam
sa flašom izvetrenog piva
pitajući se –
ko tu koga pije?

Dejan Prčić
ČOVEK PRETRNE

postoji neka stvar
sa neostvarenim ljubavima
a to je da se uvek bude.
i svi znamo šta se desi
kad se ljubav probudi
a pogotovo
platonska
ona što je jačala i lomila
sevala i grmela
pevala i plakala.

čovек pretrne.

i kažeš sebi
ma to nije moguće
to je samo sećanje
sećanje bola i tuge
radosti i sreće
smrti i života.
ali osećaj ne prolazi
već ostaje
i ne stoji
nego sedi
i ne čuti
nego priča.
čujem ga
vidim ga
osećam.

čovек pretrne.

i opet kažem sebi
ma to nije moguće
to je samo strah
što u meni stoji
što u meni živi
što me ubija
i sahranjuje.
što me tera da činim
ono što nikada ne bih
da govorim ono što bih prećutao
da plačem zbog onoga čemu bih se smejao
da povraćam ono što bih jeo.

čovек pretrne.

postoji neka stvar
sa neostvarenim ljubavima
a to je da su uvek tu.
i kad nešto diraju
odmah kidaju
ono što pokidaju
sakriju
a ono što sakriju
vrate –

i čovек pretrne.

Dejan Prčić
TI MORAŠ DALJE

tražio sam sinoć
poljubac od majke –
i to još jedan.
veselo je došla
poljubila me
i pitala: „otkud sad ovo?“
zagrlio sam je jako
nežno
osetio sam joj lice
ah to toplo majčinsko lice
što me greje kao sunce zemlju.
volim te mama
ali bih jako voleo da sam
mrtav sada;
i da me nema
da ne moram živeti ovu bol
da ne moram gledati ono što će doći
i mama ja bih voleo da kažem:
„bili su mi ovo najgori dani u životu
ali onda se desilo čudo
i sada sam srećan
i volim što sam živ“
ali mama još nije tako
a ja snage više nemam
i sve me boli
i da znaš
živ sam jer ne želim da ti plačeš zbog mene
ti si, mama moja meni sve na svetu
i volim te više nego vazduh
i molim te nemoj se ljutiti
nemoj plakati jako

nemoj se pitati zašto
i nisi ti kriva
učinila si sve kako treba
ali mene nešto nije hteo
život ovaj.
hrabrosti osetio nisam
sa izvora sreće piti ne znam
ali ti moraš mama moja dalje
ako ipak bog učini svoje
i protera moje
želje –
u ispunjenje.

ODABRANI RADOVI

Isidora Adlešić
1412

zbog tebe palim dve sveće u čošku
i farbam ruže u crno
i nosim ljubičaste čarape

zbog tebe ne znam da spavam
i ne smem da zatvorim oči
i smrzavam se
i mirišem na limun

zbog tebe više ne volim lutke
i stavljam ulubljeni šešir
i nosim mastilo svuda sa sobom

zbog tebe mrzim subote
i ne pijem ništa osim vina
i priželjkujem bele zidove i velike prozore
i mali krevet u uglu

zbog tebe vidim svet crno-belo
i uživam u tome

zbog tebe volim stvari za koje ni ne znam
da postoje
i udaram glavom o staklo
i razbijam plastične flaše
i prosipam čaj
kroz stolove

zbog tebe više ne prevrćem šolje
i ne kradem kašike

zbog tebe sam sva u crnom
a lice mi je sivo
i obrazi ispijeni

zbog tebe jedva dišem
sve je zbog...

Isidora Adlešić
KOŠMAR

trčala sam
kroz neke polumračne hodnike
i smejala sam se
gledajući im u lica
saplitala sam se na neko kamenje
na ljude
na sebe
mahala sam umetnicima u prolazu
mada nikad nisam zastala da pričam sa njima
ponekad se kajem zbog toga
trčali su razni ljudi pored mene
neki su me čak držali za ruku
možda zapravo vukli unazad
nema veze
na kraju sam svakako ipak trčala sama
odvezanih pertli
i kad sam stigla
kad sam izašla iz tih hodnika
iz tog lavirinta
videla sam tebe
i onda sam stala
u daljini se čula neka muzika iz sedamdesetih
pa smo plesali
opet sam se smejala
ali drugačije
kad sam otvorila oči
više te nije bilo
i muzika je prestala
samo se čulo kotrljanje mojih očiju
po mermernom podu
plesnog paviljona.

Patricia Ander
MAGÁNYOS SZÉK

Póknak hálója rajta csüng.
Érte már senki sem küzd.
Vidámság nem éri,
mért van ez? Valaki érti?

Jó lélek volt, jót tett,
és mégsem örökség lett.
Szó nélkül áll egyedül,
szél süvít karfáján keresztül.
Többé rá talán senki sem néz,
ajtó mögött teljesen elvész.

Az ablakon kifelé nem látni.
Az elszámolásnak vége,
itt már mindent el lehet hagyni.
Lelke is elszárad,
érte szeretet már nem fárad.
Emléke eltűnik, bár Ő reménykedik,
de a szobát feketeség tölti be,
lassan itt már a Nap sem kel fel.

Иван Целајлија
РАЗГОВОР

Соба. Мрак. Човек у кревету. Тешки уздах.
Одједном – глас. Поглед лево-десно, ничег баш.
Нешто зарежа, мора да је пас, али он га нема
и тад му постаде јасна ствар,
нечег ту има, нешто не штима,
ствар стаде испред њега, тек да види је јасно,
човек скупи снаге да упита гласно:
„А ти си... ко?“

Твој најгори страх и најмрачнији кошмар,
постеља на којој лежиш постаће твој одар.
Тама која сада влада постаће боја твојих снова
ја који стојим пред тобом бићу ти господар.
Грешио си човече, читав свој век,
призивао ме свесно и несвесно, не можеш да порекнеш.
Твоји одласци у цркву били су шминка тек,
да не виде људи колико дубоко си огрезао у грех.
Онај сам који има стотину имена, и нема ниједно,
и немам намеру да ти се представим, сада је свеједно.
Дошао је твој крај, душа твоја ће сад
човече проклети, да спусти се са мном у Хад.

Изненада, собу испуни чудна светлост

Стој! Стани! Не водиш га нигде. Одбиј!
Јесте грешио али људи су од порока слабији,
иза себе има две ћеркице, као поклон Деви Марији.
Оне без оца остају. Зар он да им не буде анђео? Је л` вредно?
Одговор твој биће да јесте, јер оно си бедно
оличење зла, и ни за шта те брига није.
Скупљаш од вере отпаднике,

уздижеш пропалице,
обећаваш славу и богатство ако ступе у твоје царство.
Теби човече, још једну шансу дајем
да испутиш грехе и душу своју спасеш.
Бираш мене или њега. На раскршћу пакла и неба,
изабери страну. Немој да чекаш, времена више нема.
Изговори своје последње речи, па одлази на починак вечни.

Човек

Сада све разумем, и све ми је јасно,
ти анђео си са неба, а ти из пакла ђаво.
Сад избор имам да изаберем шта ми је срцу право,
да своје пребивалиште заменим рајем или паклом.
Избор је деликатан и пипав је кô стакло,
не могу да врдам него морам да сечем право.
Ако сам за једног, онда сам против другог,
и шта год да кажем покајаћу се барем дупло.
Карта за небо ми је то што сам крштен,
али са другим женама скидао сам овај прстен.
Контам да ово су ми последњи моменти,
и да после овог чека ме на гробљу споменик.
Последњим издахом бирам своју страну,
бирам господара свога.
А ја бирам. А ја бирам. А ја бирам...

Hanna Gyömbér
ÁLMATLANSÁG

nyúlnak az álmok
nappalba átérnek
ragacsos tőle a plafon
körümmel kaparom le
vörös szemek forognak
nem aludtak két napja
szemhéj-takarót vonnának
magukra.

Hanna Gyömbér
HÁROMSZOR REMÉLTEM

Reméltem, hunyorítva könnyebb lesz:
a fogak csikorgása elnyomja majd
minden hangosabb gondolatom,
mert félek.
Reméltem, reggelre színes lesz:
árnyékom a tükörbe bújva
tekint rám vissza,
félek.
Reméltem, ha kimondom,
megnémulok, és halkán eltűnök:
néha a szótlanság hangosabb,
mint a hazugok dallama.

Hana Đember
NESANICA

šire se snovi
dosežu u dan
lepljiv je plafon od njih
noktima grebem
crvene oči se okreću
nisu spavale dva dana
pokrivač-kapke bi navukle
na sebe.

Hana Đember
TRIPUT NADALA SAM SE

Nadala sam se, žmureći će biti lakše:
škripa zuba će potisnuti
svaku moju glasniju misao,
jer se plašim.
Nadala sam se, do jutra biće šareno:
moja senka krijući se u ogledalu
gleda me,
plašim se.
Nadala sam se, ako izgovorim,
zanemeću i tiho nestati:
nekada je tišina glasnija,
od melodije lažljivaca.

Nebojša Janković
OMČA

Čak su i ograničenja ograničena,
nema slobode,
pravila su ukoričena
u stranice naših života,
da li možemo dalje od našeg plota,
zakoračiti preko granice u slobodu,
da li možemo osetiti onu blažesnu slobodu
koja prati vodu,
da bar duhom prošivamo nebo slobode i mira,
da trčimo po mesečini što se razliva po dolini,
makar nam bio poslednji put, da letimo slobodno
u milini...

Ali slomili su nam krila oni,
sve kontrolišu, kao pas ovce kada goni
i sve su nas obeležili oni,
da prate nam korak,
da se ne izdvojimo iz stada,
da ne krenemo putem slobode,
da nas vode gde hoće, dok ne padne mrak.

Neka nas omča steže,
omča života i ljudi,
i visoko u nebo nas vuče,
dokle pogled seže,
izgleda se tek tada sloboda budi
iz sna, koji smo sanjali
i svako jutro ispod jastuka sklanjali,
misleći da smo ljudi,
trljali sanjive, uplakane oči,
i sklanjali prst sa čela

oblačeći prihvaćena, moderna, robovska odela.
Samo jedno mišljenje je smisljeno,
ono što puno glava deli,
ali neki misle da je to besmisleno,
ali misle da ne bi smeli
da govore svoje tekst na životnoj bini,
niko ne želi
da pređe društvenu marginu
i da bude trunčica koja je napustila celinu.

Nebojša Janković
SOCIJALNI ŠABLON

Kada pesme pišem,
trudim se da budem drugačiji,
drugačije i da dišem,
da budem svoj i ničiji.

Društveni kalup stvara samo kopije,
zarobi ti dušu i utopi je
u leguru monotonosti i tuđih sklonosti...

Živim kako želim,
slobodnim stilom,
i dok ove reči delim
to radim slobodnim stilom,
živim život na slobodnu temu
i nikoga neću naterati silom
da prati moju šemu,
jer ću im tako uzeti slobodu
da rečima odu, dalje od mene,
da žive u dubini moje sene.

Moda nije moda
ako svako nešto svoje ne doda,
svoj potpis, svoj pečat,
ni vreme nije vreme ako svako nema svoj sat.

Ako ceo život pratiš utaban put tuđeg koraka,
napustićeš ovaj svet bez ikakvog znaka
da si bio tu,
bićeš samo deo kraka, nekog Sunca,
kao senka u tuđem snu...

Iz šablona iskorači,
zakorači u slobodu
i sa sebe svlači tuđu odeću i modu,
plivaj uzvodno, ne prati vodu.

Šabloni, mnogi ljudi ih prate,
šabloni, ali nikako da shvate,
šabloni, da oni sami sebe zatvaraju,
šabloni, tuđim mozgom misle i grdno se varaju.

Misli svojoj dušom, mozgom svojim,
ponosi se stilom i životom tvojim,
i ne prati slepo stavove o slobodi,
šablone o modi
i forsiranje drugačijeg od svih,
i ne moraš da pratiš ni jedan moj stih,
jer to bio bi šablon, jedan od mnogih,
drži se svoje duše i svog puta, ne stilova strogih...

Alisa Oravec
SLOVAČKA NOŠNJA, DEVOJAČKA

Miriše rubač na čisto belo platno
ukrašen prefinjenom čipkom,
i tako krasí mlada kolena devojke.
Preko njega podsuknja prva,
pa dobro zategni.
Okreni jednu piruetu
da svaka falta legne na svoje mesto.
Podsuknja druga, pa dobro zategni
i okreni drugu piruetu,
da svaka falta legne na onu prvu.
Podsuknja treća, pa uzmi vazduh,
dobro zategni
i okreni treću piruetu
da se falte nanižu kao vesela harmonika.
Četvrtu...
pa koliko god da imaš.
Zavrti sada jedan friš čardaš okret
da se prostre miris onog štirka po celoj sobi,
da se čuje šuškanje podsuknji
kao da se nešto ponosno došaptavaju.
Izvezeno opletsko, malo čipke ovde, onde...
Ali ako rukavi ne stoje kao dva puna meseca
sa obe strane na devojčinim ramenima,
tu su tetke i strine
da to zategnu i pričvrste.
Nekad se naljuti onaj gajtan
pa uštine mladu devojačku mišicu...
Tek da se zna da se za lepotu trpi.
A sad ona glavna, najlepša suknya,
da zaokruži celu priču.
Nju vam neću opisivati.

Ta se vidi iz daljina
i svaki momak zna
koja mu se mustra najviše dopada.
Pogled u ogledalo,
a ono bi progovorilo da zna govoriti
o lepoti i raskoši slovačke nošnje.
Pred ogledalom se kika najlepše isplete
i zavežu najlepše stuške
da zaokruže mlado lice Slovakinje.

A sad u igru da potražim frajera
da zaigram tapantoše,
da šapuću podsuknje,
da mustra na nošnji oživi.

/rubač – prva, m uska i kratka podsuknja
opletsko – ženska košulja
stuška – ukrasna traka koja se vezuje oko glave
tapantoši – tradicionalna slovačka igra koja se igra
u Vojlovici/

Bora Savić
OPET BUDIŠ NEMIR

Opet budiš nemir
u mirnim, skrivenim noćima,
nesmotreno vrtiš ceo svemir
u mojim zbunjenim očima.

Vetar neumorno briše svaku granicu,
svaki naš pokret ostaje zapisan tu negde između zemlje i neba,
život smelo okreće novu stranicu,
i sve se već zna, desiće se ono što mora, ono što treba.

Što dublje sklanjam pogled to veća sumnja škripi,
svaki put kao zalutala zapali me uvek vatra čista,
kao da sluti šta piše na staroj lipi,
kao da zna kada treba da zablista.

I onda, naglo kao iz jutra u noć čuje se tišina,
gazi me ta vremenska mašina,
uvlači, nosi poput vetra, neka ogromna praznina,
eh ta prokleta daljina.

Mesec mi se namrgođeno smeje,
ledena čežnja me iz sna vuče,
mene ista tuga tuče,
kao da na dušu rastopljeni sneg mi veje.

Kad zvona zabruje u nesigurnom glasu,
uplaši me lepet užurbanih krila,
spotakne me uzdah prepletenih osećanja u uzburkanom glasu,
utrne mi pogled na misao, da nikad moja i nisi bila.

Вања Станојевић
ЛЕШ

Замисли...
Седиш у парку и угледаш леш.
Измрцварен врућином и жегом.
Натопљен сасушеном, тамном крвљу,
упалих очију,
одрпане одеће.
Запиташ ли се где је кренуо,
ако је уопште и кренуо негде?
Коме,
ако је, уосталом, имао некога?
Или ти се само згадио тај приказ?
Устајеш...
Што би се то тебе тицало.
Није ни први ни последњи.
Одлазиш...
Коме још треба таква траума у животу?
А, замисли, окренеш се!
И леш ти се осмехне.

Вања Станојевић
ЖИВОТ

у бледилу црном
залеђено срце
утрнулих удова
откуцава поноћ
себичне душе
спутане страшним
страницама црним
исписаним окрутном руком
пером свога господара
ливада стара прекривена
поносном жегом
ловац лови
лаки плен
нем попут кукавице
црвенога перја
тишина топи темеље
пустих зграда
овиченим лажним златом
кадра ли си душо
одупрети се

Jovana Todorović
KRIK KOJI SAMO TI ČUJEŠ

Ne podseća li te ovo nebo boje mastila
na kišu?
Na pljusak?

Ovo je moja lična oluja.

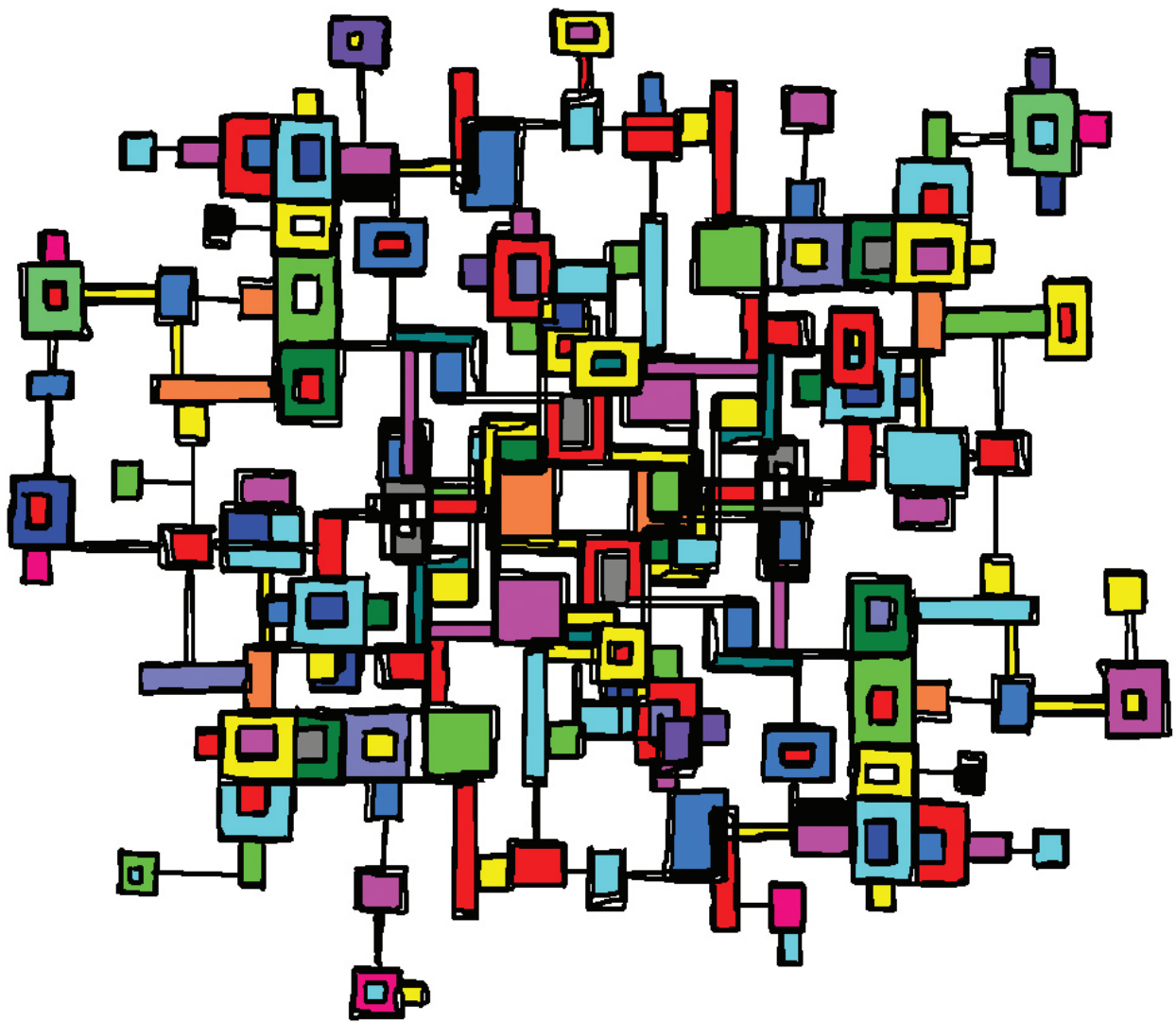
Hajde, pokisni sa mnom!
Dozvoli da moje suze
podele s tobom
svoju povest:
priče o hladnoći,
satire o laži,
liru o samoći,
romane o tami.
Saslušaj moju elegiju.
Čuj moje vapaje.
Ovo srce je ranjena ptica
koja bi da se svije pod tvoja krila;
njena su toliko povređena i krhka
da ne može sama
da preživi.

Ona ne ume više da leti.
Samo pada.
Molim te,
zaustavi taj poslednji let
koji vodi ka
sopstvenom atentatu.

Jovana Todorović
OSUĐENICI NA ŽIVOT

Ima nas retkih, odabranih,
Pripadnika uzvišene kategorije
Bolje znane kao
Osuđenici na život.
Mi lelujamo ovako plavi,
Lepršamo alejama beskrajnog crnila,
A krila nam se mrse o niti
Većini neznane i neshvatljive.
Povređuju nas i pogled i reč i dodir.
Povređuju nas i vazduh i zemlja i kiša.
Toliko smo krhki,
Toliko smo bolni.
Imamo čak i sopstvene rituale:
Suzama gasimo sveće i
Prepuštamo se potpunom mraku.
Čekamo sledeće
Pakleno jutrenje.

Kategorija
KRATKA PRIČA

Kategória
RÖVID TÖRTÉNET

I nagrada

Андрија Миловановић

ЦЕНА УСПОМЕНЕ

/Инспирисано романом *Тишине* Меше Селимовића/

Корачала је низ узану улицу док су ударци њених штикли о мокру калдрму производили сабласан ехо. Да је неко у том тренутку прошао поред ње не би могао да не запази њену елеганцију у ходу и држању, сигурно би одавала утисак изузетно поносне жене. Некада се тако и осећала – када кажем некада, мислим пре рата – али сада се најмање осећа елегантно и поносно. Свесна је неискрености те елеганције коју одаје њен дугачки црни капут и шешир на глави који је некада чинио неизоставни део њене тоалете. Нимало јој се то не свиђа, напротив, мрзи све то. Но, док корача низ улицу, највише мрзи себе.

Већ десет минута покушава да нађе ту радњу, зна да је ту негде, комшиница која живи преко пута ње јој је јуче лепо објаснила да се налази поред старе радње са шеширима. Неко се пење уз стрму улицу насупрот њој, размишља да ли да га упита где се налази радња коју тражи? Осетила је страх, може бити било ко, опасно је кретати се увече овим улицама, но када је схватила да је у питању млади пар, одлучила је да их ипак упита. Упутили су је низ улицу, наравно, у улици постоје две радње са шеширима...

Залепљен за излог старе радње са шеширима „Тома“ стајао је плакат који је упућивао на узани пролаз између те и суседне радње, фотографског салона који сада не ради – великим словима је писало „Старинарница“. Ушла је у узани пролаз и нашла се испред високих, дрвених, плавих врата. Човек који је ступио пред њу, након што је покуцала, био је низак старац са изразито густом седом косом и брковима, који су пожутели од година пушења дувана. Био је видно изненађен, боље рећи непријатно изненађен, судећи по тону којим је упитао:

- Ко сте ви?
- Јесте ли ви власник старинарнице?
- Још увек, док не умрем. Шта хоћете?
- Желела бих да продам нешто – рекла је жена уплашено, гледајући га крајичком ока испод обода шешира.
- Данас сви нешто продају, нико ништа не купује! – узвикнуо је старац и отишао назад у собу, оставивши врата отворена.

Стајала је уплашено, није знала да ли је врата оставио отворена као знак да треба да уђе или је очекивао да она затвори врата и оде?

– Уђите, побогу, зар не видите да је хладно?

Жена је била очарана просторијом у коју је ступила. Угледала је високе полице пуне предмета које овај старац мора да је сакупио годинама. Било је ту свега и свачега, почевши од прелепих старих књига у повезу од сафијана – сличне је имао њен муж у својој лекарској ординацији пре него што су је затворили и одвели га да служи као лекар на фронту – затим фигура из разних крајева света, као и сребрног есајага и накита од злата и сребра, старог папирног и металног новца, ножева, бајонета, пушака и пиштоља, стилског намештаја, један стари грамофон са великом плавом трубом који је упадао у очи, стари фотоапарат, две гомиле слика наслаганих по поду, једна на другу, тако да се на само две, које се налазе на врховима двеју гомила, може видети шта је насликано на платну...

– Не одржавам ватру цео дан, нема се дрва, већ ложим два пута дневно, да барем мало угрејем – рекао је старац, сада већ мирољубиво, и прекинуо њено дивљење. – Дајте да видим шта то имате да продате?

Жена је пришла стакленом пулту, иза којег се налазио старац, и из торбе извадила завезану мараму и ставила је на стакло. Пажљиво је одвезала мараму и у руке узела брош у облику цвета. Био је то заиста прелеп брош, цвет је имао четири црвена листа која су била направљена од рубина, док је средину цвета чинио жути дијамант. Старац је узео јувелирску лупу и пажљиво осмотрио сваки камен, а затим зачуђено, подједнако пажљиво, погледао жену:

– Зашто га продајете?

– Муж ми је погинуо на фронту, а мени су одузели сву имовину, живим у полупразном стану... – говорила је док су њене очи све више и више црвенеле.

Заиста је волела тај брош, иако га је носила само два пута – први пут је то било на вечери са супругом и други пут, на његовој сахрани – и никада не би помишљала да га прода, али нема избора и мрзи себе због тога. Мрзи себе јер сматра да тиме не поштује његов знак пажње, мисли како је изневерила његову љубав јер продаје нешто што је њен симбол, не може да поднесе саму чињеницу да је њен брош у рукама тог странца коме ни мало не одговара, он га неће поштовати – можда и хоће његову лепоту, али намену не! – сигурно га неће носити, једноставно ће гледати како да га препрода по што бољој цени.

– Леп је, морам признати, заиста је леп. Колико тражите за њега?

Жена је кроз сузе изговорила његову реалну цену, цену по којој га је њен муж платио.

– Нема шансе! – узнемирено је одговорио старац, скоро поскочивши у неверици – Даћу вам пола од тога и треба да ми захвалите на великодушности!

Жена га је погледала очима пуним суза и мржње. Ситуација у којој се налазила ју је доводила до

лудила. Вређао ју је начин на који се старац опходи према њој, како окреће карте на своју страну и глуми невиног и поштеног човека, жртву рата која мора да преживи, баш као и она. Добро је знала да није тако и то ју је највише погађало, било би јој лакше да не зна да је он један обичан преварант и глумац који гледа да згрне што већи новац, њен осећај туге би био мањи када би брош продала неком поштенијем човеку који не разбуктава ватру у фуруни током целог дана, док она стрепи да ли ће ноћас преживети због хладноће.

Покуњено и са осећајем срамоте је узела новац који јој је старац дао и изашла из старинарнице не рекавши ништа на старчево „Довиђења“.

Све што је осећала док је била унутра сада, док се враћала кући, осећа дупло јаче. Ма колико покушавала да оправда себе, није јој успевало, није знала да ли више мрзи свој поступак или старца? У повратку није отварао кишобран, већ је пустила да јој киша спере сузе са лица.

Позвонила је на врата која су се убрзо отворила. Млада девојка ју је пустила унутра и помогла јој да скине капут, окачила га је о чивилук у ходнику и нестрпљиво упитала:

- Шта је било, јеси ли га продала?
- Јесам! – одговорила је покорно.
- И?
- Добила сам мање него што сам очекивала...
- Колико мање? – упитала је девојка, сада видно мање узбуђена.
- Биће довољно за месец дана.
- А после?
- Снаћи ћемо се већ некако...

II nagrada

Jelena Stančić
STRAH I RADOZNALOST

Ispred mene je šuma. Iza je livada. Plaši me njena širina. Želim da potrčim ali noge me ne slušaju. Želim da vrisnem ali grlo me je izdalo. Na sebi imam belu haljinu. Široka je i tesna u isto vreme. Prljava je i ne znam čija je. Sada je moja ali kao da nije. Samo hodam kao da me nešto vuče. Bežim ali ni sama nisam svesna od čega. Plašim se.

Sada sam u šumi i vazduh je drugačiji. Sve teže dišem i guše me misli. Pod nogama se lome slabe grane. Nekakva čudna energija vrti se u stomaku i ja želim da spavam. Vrti mi se u glavi, oči se igraju sa mnom. Više ne osećam zemlju pod nogama već na svom licu. Ležim nepomično i čujem korake. Želim da umrem ali neko mi ne dozvoljava. Tada je sve postalo crno.

Snažan miris rđe ispunio mi je nozdrve. Želim da otvorim oči ali još ne mogu. Kosa mi je prekrila lice. Smrdi na dim i hladnoću. Osećam se čudno. Polako mi se vraća svest i sada mogu da otvorim oči. Želim nogama da dodirnem zemlju ali ne mogu. Napokon mogu da se pomeram i shvatam da su mi ruke vezane iznad glave. Sada više nisam u beloj haljini, na sebi imam samo kratko ćebe. Pokušavam da se oslobodim ali nemam dovoljno snage. Želim da sam ponovo na livadi koja me je toliko plašila. Pogledom sam prešla po kolibi u kojoj se nalazim. Na prozorima se cakle tegle, u njima je voda i po koji kamen. U središtu se nalazi sto, star je i nogice nisu iste dužine. Na stolu je beli cvet. Pored vrata stoji korpa, velika je i nova. Prazna je. Mali krevet ispod prozora lepo je namešten i na njemu je činija. Nije prazna. Na dnu je nekakva crvena tečnost i makaze. Ne želim da saznam odakle je. Pod mojim nogama poređane su sveće, neke su upaljene. Buni me sve ovo ali nisam više uplašena, samo radoznala. Još jednom sam pokušala da se oslobodim i tada sam čula korake. Nisam bila spremna da se suočim ni sa kim i spustila sam glavu. Neko je otključao siva vrata i ušao. Krupan je, ima dugu kosu i nekakvu sekiru u rukama. Stara je. Ne mogu sve da vidim od kose. Ne želim. Doneo je još jednu činiju i stavio je na sto. Crvena tečnost. Tada je zastao i okrenuo se ka meni. Zatvorila sam oči. Želela sam da nestanem. Osetila sam njegove grube ruke na svojoj kosi i oštar dah na obrazima. Sada se vratio strah a radoznalost izbledela. Tada je opet sve postalo crno.

Bubnjevi u glavi i tegovi na očima vratili su me u prostoriju. Polako sam otvorila oči. Bilo je mutno i maglovito. Poželela sam da ih nikada nisam ni otvarala. Gledala sam u teglu na prozoru, voda više nije tako bistra. Ležim na krevetu. Boli me vrat. Podigla sam se na laktove i primetila da nemam ništa na sebi. Samo kožu. Čebe je neprijatno, hrapavo i miriše na otuđenost ali ipak sam se uvila. Polako sam ustala i sela na ivicu kreveta. Kosa mi je čista i umršena. Miriše na hladnoću. Pala je na desnu stranu i ostavila levo

rame golo. Sunčevi zraci klizili su mi niz rame, sve do stopala. Nisu mi prijali. Ustala sam i prošetala po kolibi. Na stolu stoji nekakav jastuk, beo je. Jastučnica je puna rupa, izgledaju kao da su napravljene makazama. Tamo gde sam ja visila sada visi samo moja haljina. Krenula sam ka njoj kada mi je pažnju privuklo šuškanje ispred vrata. Zategla sam ćebe najčvršće što sam mogla i uhvatila zarđalu kvaku. U tom trenutku struja kosmičkih jačina razbila mi je oblak misli i slike su mi obuzele dušu. Trava, lišće i amonijak. Krv, so i vrisak. Težina nečijeg tela na mom. Miris lavande. Samoća i obeshrabrenost. Strah i radoznalost.

Otvorila sam vrata i istrčala. Pala sam na prag prekriven mahovinom i punim plućima se borila za vazduh. Povratio me je jak miris amonijaka, ispunio je moje nozdrve i otrovan um. Ustala sam pridržavajući se za oronulu klupu sa leve strane. Vetar na golom vratu ulivao mi je nadu. Šuma je toliko lepa, želim zauvek da stojim i gledam je. Oko kolibe nalazi se ograda. Ne ograda koja guši, ima dosta prostora. Sa jedne strane fali deo, izgleda kao da je iščupan snagom besa. Polako hodam po mekoj travi koja mi ulazi u misli i budi potisnuta sećanja na mir sobe. Ne znam, valjda moje. Sada mi je hladno i rukama trljam ramena da se zagrejem. Primetila sam auto sa desne strane. Crne je boje, kadilak, kao iz priče Stivena Kinga. Ponovo mi slike uništavaju sadašnjost. Zagrljaji, rođendani, uramljene slike. Para i smeh. Tuga i bliskost.

Leva vrata su otvorena. Prišla sam. Stojim i gledam u krvava sedišta. Nečija plava kapa visi na volanu a ženske crne cipele zabodene su u naslon. Prozorsko staklo je slomljeno. Uzbuđena sam i nisam primetila da stojim na njemu. Stopala mi krvare, sitan bol me probada i poziva suze. Ali, oči kao da su presušile. Slike i rođendani. Šetam oko automobila i obuzima me neka strana panika. Otvorila sam gepek. Pun je dečije odeće koja miriše na mlad život. Preturam po njoj, kao da tražim nešto bitno. Svaka nova tkanina grebe mi kožu i ostavlja trag na srcu. Kada sam htela da odustanem čula sam komešanje trave iza sebe. Osetila sam toplu šaku oko struka. Povukao me je ka sebi i okrenuo. Visok je ali gledali smo se u oči. Moje su se napunile suzama. Njegove se hranile mojim strahom. Podigao me je i gurnuo na zid kolibe. Košulja mu je krvava a pantalone mokre. Miriše na gvožđe i zlo. Uhvatio me je za bradu i spustio vrele usne na moje hladne vlažne obraze. Ima dugu kosu koja mi je prekrila drugi deo lica. Pokušala sam da se oslobodim ali sada me je još čvršće držao. Uhvatio je moje krhke zglobove i prikovao me. Ima ožiljak ispod leve obrve. Uramljene slike, para i amonijak.

Brzim pokretom leve ruke izvadio je nož i urezao mi nešto na vratu. Potekla je krv i isprljala mi kosu. Poslednji put sam pogledala nebo i osetila oštar bol. Trag koji je odeća ostavljala na srcu sada je bio stvaran. Ponovo je spustio svoje tople usne na moje obraze pa se spustio na vrat. Zatvorila sam oči i opet je sve bilo crno. Ali, ne crno sa nadom.

Konačno crno.

III nagrada

Attila Kremer

A VÍZ SZALAD, A KŐ MARAK

A megszokott helyen voltunk, csak a szituáció nem volt ugyanaz.

A metróra vársz, mint mindig, én csak elkísértelek. Én csupán ennyi vagyok. Az „elkísérő“.

Még mindig magam előtt látom ragyogó piros utazótáskádat, benne a festményeiddel, amiket nem tartottál művészetnek, én viszont annak láttam őket. Közös fotók, amiken még minden egybe volt: te, én és még a nyár is.

Az állomáson senki, egy lélek se.

Üres az egész hely. Soha nem is fog már megtelni valószínűleg.

Lassan indul a metró.

De te mindig visszajössz. Épp hogy felszállsz, azon nyomban szaladsz vissza. Mintha szeretnél valamit mondani. Pedig egy szót se szólsz. Szóra se nyitod ajkad.

Én csak nézem, ahogy felszállsz és némán állsz előttem. És így megy ez újra és újra, meg megint újra.

A karórákra nézek. A mutatói eltűntek, de nem találok furcsának. Már szinte csak megszokásból pillantok rá néha-néha. Veled az idő mindig gyorsan szaladt, most viszont áll egy helyben. Ebben sem láttam semmi különöset.

Majd megtörve a csendet elkezdek beszélni.

Emlékszel, mint valami mesében, első találkozásunkra, a nyár legelső napján?

Erre elkezdted bólogatni.

A nyár elkezdtevel nem csak napsütést kaptam, hanem egy sokkal jobb dolgot, amim azelőtt sohasem volt. Egy barátot.

Azt mondtad, hogy imádod az olyan embereket, akiknek vannak álmaik. Én elmondtam őket. Egytől-egyig. Pedig előtte soha senkinek nem beszéltem róluk.

Az a nyár csodálatos volt, olyan amilyenről minden fiatal álmodik. Csináltunk mindenfélét. Bakancslistát írtunk. Kipróbáltuk a város összes étkezdéjét, fürdöttünk a folyóban, együtt jártunk el a moziba, fogalmam sincs milyen filmekre, hirtelen egyre sem emlékszem. A legszebb emlékem mégis az, mikor a tetőn ittuk a kedvenc borod. Akkor tényleg elhittem, hogy mi vagyunk az egyetlenek, akik még fent voltak olyan későn. A csillagokat néztük és hipnotizált szépségük. Legjobb barátok lettünk. Elválaszthatatlanok. Te mutattad meg, mit jelent élni, te tanítottál meg szeretni. Sőt, a legfontosabbat is te tanítottad meg nekem.

Miért nem publikálsz valamit, kérdezted.

Dehogy, válaszoltam. Nem elég jók ezek.
Szerintem meg igenis azok, sőt a címe a legjobban.
Életem legelső nyara. Ez volt a címe.
Eközben az állomáson az óra kong egy nagyot. Fogalmam sincs, hány óra.
Rádpillantok. Még most is ott állsz, ahol eddig. Előttem, vagy éppen a metró előtt.
Hirtelen eleredt a könnyed.
Figyelj, most már késő van, engedj már el, mondtad.
De akkor még fogalmam sem volt dolgokról. Lehet gyakran nincs, de próbálok ezen változtatni.
Azt is te állítottad, hogy minden változik. Erre rögtön rávágtam, hogy igen, viszont egy sohasem. Kérdőn néztél rám, én meg csak mosolyogtam. Hát mi, mondtam. Válaszként csak bólogattál azzal a titokzatos mosolyoddal.
Amúgy remélem megtartod az ígéreted, és sikeres festő leszel. Nem híres, sikeres. Én tudom, neked sikerülhet. Ne aggódj. Én is teszem a magamét. Hisz most is azt teszem.
Dehogy! Hazudok. Jelenleg azt sem tudom, hol vagyok.
Elveszett vagyok, mint kis gyerek a nagy áruházban, az édesanyja nélkül. Szóval csak várok. Várok, hogy valaki jöjjön és megtaláljon, mert én elvesztettem magamat. Te hol vagy?
Rád várok az állomáson, pedig tők üres. Sóvárgok utánad, mikor már rég eltűntél innen. Fogtad magad, és mindent, ami valaha számított, mögötted hagytad. Ezt nem tudom megbocsátani. Egy lyuk keletkezett ott, a szívemnél, ahol te voltál. Amúgy megírtam a könyvet. Folytatása is lett, életem legelső tele címmel. Találd ki, melyik lett sikeresebb. Már nélküled is megy.
Felállok. Odakiáltok a szellemednek: Ég veled!
Azzal elenyészik, és én kísétálok a kihalt metróállomásról.
Úgy látszik, te voltál a rohanó víz, én pedig az egy helyben álló kő.

Атила Кремер
ВОДА ТЕЧЕ, КАМЕН ОСТАЈЕ

Били смо на уобичајеном месту, само ситуација није била иста.
Чекаш метро, као и увек, ја сам те само пратио. Ја сам само то. „Пратилац“.
Још увек пред собом видим шљаштећу путну црвену торбу у којој се налазе твоји цртежи које ниси сматрала уметничким док сам ја управо то мислио. Заједничке фотографије на којима је све још било једно: ти, ја и лето.

На станици нема никога, ни једне душе.

Потпуно је празна. Вероватно се никад неће ни напунити.

Метро полако креће.

Али ти се увек враћаш. Како се укрцаш, истим путем се и вратиш. Као да желиш нешто да кажеш.

А не кажеш ништа.

Ни не помичеш усне.

Ја само гледам, како се укрцаш и немо стојиш преда мном. И тако то иде изнова и изнова, па онда опет.

Гледам ручни сат. Казаљке су нестале, и то не сматрам чудним. Иовако само из навике бацим поглед на њега с времена на време. Са тобом време увек брзо прође, а сад пак стоји у месту. Ни у томе не видим ништа посебно.

Прекидајући тишину, почињем да причам.

Сећаш ли се, као у некој бајци, нашег првог сусрета, првог дана лета?

На то климаш главом.

Првог дана лета нисам добио само сјај сунца, него нешто много боље, што никад раније нисам имао.

Пријатеља.

Рекла си да обожаваш људе који имају снове. Ја сам ти их испричао. Од првог до последњег. А пре тога никоме нисам причао о њима.

Лето је било чудесно, онакво о каквом сви млади сањају. Радиле смо све и свашта. Писали смо животну листу жеља. Испробавали смо различите ресторане по граду, купали се у реци, ишли у биоскоп, на немам појма какве филмове, овако на брзину ниједног не могу да се сетим. Најлепша успомена ми је када смо на крову пили твоје омиљено вино. Тада сам заиста помислио да смо ми једини који су били будни тако касно. Гледали смо звезде и хипнотисала нас је њихова лепота. Постали смо најбољи пријатељи. Нераздвојни. Показала си ми шта значи живети, ти си ме научила да волим. Штавише, научила си ме најважнијем.

Зашто не објавиш нешто, питала си ме.

Ма како да не, одговорио сам. Није довољно добро.

А ја пак мислим да јесте, нарочито наслов.

Прво лето мог живота. То је био наслов.

У међувремену, на станици, сат откуцава. Немам појма колико је сати.

Погледам те. И даље стојиш тамо, као и до сад. Преда мном или баш испред метроа.

Изненада ти је потекла суза.

Гледај, касно је, пусти ме више, рекла си.

Али тада још нисам имао појма ни о чему. Често немам појма, али покушаћу то да променим. Рекла си да се све мења. На то сам одмах додао, да, али једна ствар никада. Упитно си ме погледала, а ја сам се само насмејао. Па шта, рекао сам. Уместо одговора си само климнула уз тај твој тајанствени осмех.

Иначе, надам се да ћеш одржати обећање и постати успешни сликар. Не познати, већ успешни. Знам да ти то можеш. Не брини. И ја ћу одрадити своје. Па и сад то радим.

Ма какви! Лажем. Тренутно не знам ни где сам.

Изгубљен сам, као мало дете у великој робној кући без своје мајке. Дакле, само чекам. Чекам да неко дође и нађе ме, јер сам се изгубио. Где си ти? Чекам те на станици, иако је потпуно празна. Чезнем за тобом, иако си већ одавно нестала. Покупила си и све што је некада значило оставила си иза себе. То не могу да ти опростим. Појавила се рупа тамо, код мог срца, где си ти била. Међутим, написао сам књигу. Настао је и наставак, под насловом прва зима мог живота. Погоди који је био успешнији. Сад већ иде и без тебе.

Устајем. Довикујем твом духу: Бог с тобом!

Са тим нестаје и ја излазим са пусте станице метроа.

Изгледа да си ти била вода која брзо тече, а ја камен који стоји у месту.

Posebna nagrada za celokupan izbor radova

Kristina Nikolić
POŠTAR BEZ NOGE

Podgrejala sam kafu od sinoć i ispržila na masnom tiganju neko meso koje je moja majka poslala prošle nedelje (nije bilo u zamrzivaču), pa smo popili belo vino iz onih šolja za čaj koje sam onomad kod pijace kupila od dede koji je nosio karirani kaput, dovoljno su velike da u njih stane dovoljno vina da možeš razumno da se pripiješ.

Živim u takvoj zemlji gde su najjeftiniji poroci, a najskuplja hrana.

Na štriku u dvorištu stana tvoje tetke visi odeća udovice od preko puta. Sve je crno sem donjeg veša. Kažu komšije da od kad joj je muž (inače vojno lice) poginuo, dosta je aktivna u krevetu. Čujem je ponekad noću kako se vraća od ko zna gde, ali to samo kada je pokvaren radio. Ne prisluškujem.

I na ovim policama koje imamo stoje knjige koje nas ne privlače ili smo ih već odavno pročitali. Sa zavrnutim čoškovima strana, flekama od kafe i tragovima pišačke mačaka koje su skoro umrle, jer ih nismo redovno hranili. Ali nisu bile tužne, samo su bile gladne, a nisu htele da pobegnju. Lepo smo ih sahranili. Sećam se. Padala je kiša. Ti si nosio kišobran, a ja sam nosila kutije u kojima su počivale mačke ušuškane u rukave tvoje košulje. Obukla sam crnu čipkanu haljinu i crni veo. Neki mladić mi je kasnije na izlazu iz groblja izjavio saučešće. Verovatno sam izgledala prilično ubedljivo. Mačke smo sahranili pored groba glumice i balerine iz plemićke porodice. Kažu ljudi da je bila crna ovca u familiji, ali da ju je narod voleo. Mačke nisu imale imena, kad smo ih zvali zvali smo ih mačke.

Imali smo i mali balkon u stanu, na koji ne možemo da izađemo jer je bio zatrpan nekakvim starim nameštajem koji je smrdeo sve do ulaznih vrata, a na ta ulazna vrata retko ko je ulazio. Sem tebe, mene i ponekad onog poštara bez jedne noge sa kojim sam se par puta kresnula, a i nije bilo nešto. Kasnije sam saznala da ga je ostavila žena jer ga je zatekla u krevetu sa nekim njegovim kolegom. Čudan je taj poštar bio, i ne samo zbog noge.

Leti idemo na letovanje vozom po staroj Jugoslaviji i u svakom mestu iznajmljujemo bicikl, voliš da voziš bicikle. Na tim letovanjima se skoro nikada ne tuširamo u sobama. Govoriš kako si dovoljno opran od viščasovnog plivanja.

Najviše volim kad su ti vozovi, kojima smo putovali, prolazili kroz tunele. Mogu da te uhvatim za onu stvar i da to obavimo brzo, između vagona. Posle se vraćamo u kupee i nastavljamo da se pretvaramo da sam ti ćerka.

Volim i brodom da putujem. Najviše po Hrvatskoj. Zapravo najviše volim zore na palubi. Kad se svi mornari razbude i izađu da prošetaju, a ja ne znam gde pre da gledam.

Zimi. Zimi ostajemo u stanu i grejemo se na staru grejalicu. Narandžastim čebetom mi ušuškavaš noge i govoriš kako hoćeš jednog dana da imamo decu pa da se ne razbolim. Ovo je hladan stan, sa hladnim zidovima, hladnim podovima, hladnim jastucima, pokvarenim prozorima i tom jednom grejalicom koja zuji na iritantan način.

Volimo da putujemo, ne zbog toga da bi stigli nekuda, nego nam je sam taj čin putovanja uzbudljiv. Putujemo do samoposluge tramvajem, eto putujemo do Hrvatske vozom, putujemo do posla (kad ga ima) metroom.

Bitno je da smo se naputovali.

Ja eto pišem već 26 godina koliko živimo zajedno priču o dvoje ljudi koji se vole. Nikad je neću završiti pa će ostati pravi pravcati kič.

Kristina Nikolić
KUROSAVA

Postojala je jedna devojka u mom soliteru i zvala se Stella, baš tako sa dva L. Bila je Nemica, i preko raspusta je dolazila u moj soliter, u posetu kod bake i dede. Znao sam je od malena i jako je bila dosadna, kad smo bili manji ja sam napolju igrao fudbal sa drugovima iz kraja, a ona je ležala na travi raširenih nogu i ruku. Često se pretvarala da je mrtva, da li je namerno to radila ili je samo volela tu igru ne znam. Ali ja joj nikada nisam verovao. Baš je nisam podnosio toliko da sam morao stalno da je gledam i da se plašim da joj se obratim. Nije znala ni kako se zovem, ne znam ni da li sada zna. Često sam joj u liftu pružao ruku (kad nije bilo penzionera ili male dece sa nama) i govorio Oli. I ona bi se samo smeškala, to me je izluđivalo, zato je nisam ni podnosio. Imala je plavu kosu do pola leđa koju je uvek nosila u stranu, imala je plave oči i bila je jako bleđa. Jao, što sam se naljutio kada sam je jedne zime u liftu sreo i video kako se ofarbala u crno, ali joj nisam ništa rekao. I zaglavio se lift kao da je znao, ali ja sam ćutao ta dva sata i jako sam bio ljut. A ona se samo gledala u ogledalo, i nosila neki mali teleskop u torbi koliko sam uspeo da vidim. Ona je živela sprat ispod mene, pa je uvek prva silazila. Nisu to neki spratovi bili mogli smo i peške, ona treći ja četvrti. Ali, ajde. U kosi je nosila kineske štapiće i crtala je crnim oko očiju i to me je nerviralo jer je bila lepa i onako... Pa sam odlučio da je pratim. Sledeće večer sam sedeo u dvorištu na klupi odmah preko puta njene sobe. I udarilo me je nešto kad sam je video kako se penje na prozor sa tim teleskopom, i izbacuje noge i samo što ne padne, onda sam mislio da gleda mene kroz taj teleskop jer mi se činilo da se smeši, pa sam pretrnuo. Ona mene nije mogla da vidi, shvatio sam i pogledao gore, gledala je Mesec. Bio je pun

i toliko blizu da su mu se videle pukotine. I ona se toliko smejala, nisam je video nikad baš toliko srećnu. Onda sam je sutradan pratio do videoteke i uzela je „Sedam samuraja“, „Krvavi presto“ i „Telesnu stražu“. Tad sam prvi put saznao šta je zapravo interesuje, pa mi je nekako bila bliža. Onda sam sledeće dve nedelje svaki dan sedeo na toj klupi preko puta njene sobe. I gledao je i svako veče je radila isto. Gledala u Mesec i često čak i pisala. Onda sam odlučio da joj priđem. Pa danima nije izlazila iz kuće, mislio sam da je bolesna, pa sam hteo da joj nosim narandže, ali sam rekao samom sebi „Nemoj, ne zna ni kako se zoveš“. Sad mi je žao što nisam. Čekao sam je i čekao da izađe, trudio se, svako veče sedeo na klupi, i ništa. Nikad je više nisam video, pa sam napisao priču o Stelli koja nije volela Olija jer ga nije poznavala, ali je volela Kurosavu, i udala se za Mesec.

ODABRANI RADOVI

Aleksandra Belić
BEG U NIŠTAVILO

Nebo plavo. Sunce tako varljivo lepo i neumoljivo.

Minuti nevoljno mile, poput osuđenih robijaša sa okovima na nogama koji idu na vešala. Namerno upotpunjuju atmosferu i teret čekanja postaje još mučniji. Sedeći na zagrejanom klupi devojka se nada da će autobus uskoro stići. Bezzvoljno je naslonila lice na šake i konačno popustila pred suncem koje joj je sad slobodno obasjavalo nežnu kožu na potiljku. Pluća su se bunila udišući vazduh, težak poput zagrejanog sirupa. Umor joj je sedeo na ramenima i dodatno savijao leđa već pogrbljena od teškog ranca. Brige, koje su se krile po ćoškovima njenog uma sad su iskakale iz skloništa i mahale jedna drugoj. Svaka briga bila je svesna ne samo sebe već i svoje braće pa su joj sad živahno tabanale po mozgu. U poslednjih nedelju dana kao da joj se roj loših misli razleteo po unutrašnjosti tela, zabadajući svoje otrovne žaoke, ne štedeći je, ostavljajući osećaj nelagodnosti i teskobe. Sedeći tako ukočena, primetila je ispred sebe nešto tako divno i prefinjeno što joj vrati slabašan smešak. Prašinu. Ali to nije bila obična prašina kao što ni ona nije bila obična devojka. Ova fina, glatka prašina vratila ju je u detinjstvo kad je satima umela da besciljno žvrlja po njoj.

Uzevši grančicu kao nekada, počela je odsutno njome da crta po prašini. Vreme je sad klizilo glatko, poput njenih pokreta rukom. Zemlja je postajala sve lakša, vazdušastija. Sad je izgledala kao prozirno saće, porozno, sa po kojom prugom zemlje. Devojci je prvo leva ruka kojom je držala grančicu propala, a za njom i desna. Propadala je i propadala, sve dok se nije sunovratila kroz već nestalu zemlju u jedan novi svet, u prazninu. Znala je da joj je bilo potrebno vreme u praznini, da ne treba da tek tako brzo projuri kroz nju. Opustila je pesnice, zgrčila kolena i počela da pluta u potpunom blaženstvu, besciljno, slobodno. Jer, to jeste ono što je ona ovde bila – slobodna. Teške misli su joj, kao bolesniku u groznici, izbijale kroz pore i bivale izbrisane. Pluća bi joj se povećala, zauzela ceo trup, mnogo više vazduha udisala i poput balona je održavala, zahvaljujući njima je lebdela i njihala se. U ovom svetu je ona bila paperjasta semenka maslačka koja je nežno padala. Jer imati ništa, biti deo tog ništavila, bilo je sve... Sve što je bilo potrebno. Oslobođen svega materijalnog, videti sebe kao ništa drugo do deo velikog prostranstva. Ovde je bilo tako lako kroz samog sebe, tako providnog i jasnog, spoznati svet. Biti bitan delić puzle koji otkriva celu sliku. Devojci je od svega toga ostao samo neki talog saznanja u podsvesti, i zgusnute sreće, dok se lelujavno vraćala u stari svet, na klupu.

Nebo plavo. Sunce i dalje varljivo. Autobusa još uvek nema i to je čini radosnom.

Aleksandra Belić
TIŠINA

Nešto si pobledeo, je li sve u redu? Da li te nešto muči ili ti se tišina uspuzala uz kičmu? Tišina koja neprimetno prođe ispod dovratka i klizi po zidovima. Ona kojoj si ti dozvolio da priđe previše blizu. Već je dugo tu i ti to znaš! Video si njene crne kapi kako se skupljaju u baricama na podu. Kako osvaja tvoj životni prostor, tako pritajeno, nežno, da je delovala skoro dobronamerno.

Zar nisi nekad imao želju da se osetiš živ, da je otreseš sa sebe, da je oduvaš poput maslačka i posmatraš kako leluja kroz prozor? Sad kad ti je obavila telo poput magle, kad ti je zavrnila stegu oko mozga i stavila ti dušu u kavez sopstvenih misli. Kako si? Je li ti bolje? Zar nije to ona sigurnost za kojom si toliko dugo tragao? Zar nisi hteo bar nešto da nazoveš svojim? A kontrola koja izmiče, klizi iz stegnutih šaka? Nisi očekivao da će tišina postati veća od tebe, da ćeš ti njoj služiti. Da će ti jednog dana razbiti iluziju mira i spokoja tek kad bude sigurna da joj ne možeš pobeći.

Izvini, nisam hteo da te podsetim. Sedi, ne menjaj ništa, ne želimo da je uznemirimo. Sećaš se i te kako dana kad si pokušao da je oslobodiš, kad si vrištao bez glasa, dok te je gušila i pritiskala, dok ti je rovarila kroz mozak. Tišina koja se odbijala o zidove iznova i iznova, sve dok nije sve tvoje želje, ciljeve, strasti, samlela u prah. Znaš da te voli takvog, otupelog, praznog. Tada ima mesta da se razbaškari, da izbija iz svake tvoje pore.

Polovičan život ti je izgleda postao dovoljan. I taj ukočeni smešak što ti visi sa vrha usana – da li pokušavaš da me navedeš da pomislim da si srećan? Da u stvari uživaš dok skidaš osušene ljuspice sa rđajućeg mozga? Bojiš se, znam, bojiš se samoće. Bojiš se da kreneš nekim novim, prašnjavim, teško prohodnim putem. Poslušaj me, molim te. Kreni dok još možeš. Mnogo je bolje od davljenja u mestu u živom pesku...

Mária Burány
ÁRTATLAN GYILKOS
novella

Futott. Már harmadik napja menekült a rendőrség elől. Hosszú aranyszínű haja már kócos, sáros és ragacos volt, bőrét vékony porréteg fedte, lábai fájtak. Szeretett volna újra otthon lenni az öccsével, vagy legalább is egy békés, csendes helyen, ahová nem követi senki.

J tudta, mi vár rá, amikor néhány nappal ezelőtt útnak indult a város egyik legelőkelőbb negyedébe. Tisztában volt vele, hogy amit tesz, az rossz, de mégis meg kellett tennie. Szüksége volt a pénzre. Amióta szülei meghaltak abban a szerencsétlen autóbalesetben, neki kellett eltartania T-t és saját magát. Nem volt többé kire számítani. Egyik napról a másikra éltek, ő egész nap dolgozott, időnként kiült az utcára koldulni, hogy öccse iskolába járhasson és vehessenek neki használt tankönyveket. Sokszor úgy érezte, ezt már nem bírja tovább, de ahhoz nem volt bátorsága, hogy öngyilkosságot kíséreljen meg. Mi lenne akkor a kisöccsével? Ezért amikor egy hónapja kéregetés közben egy gyanús idegen félrehúzta egy sötét utcába és a fülébe súgta az ajánlatot, nem tévovázott.

A feladat nem volt egyszerű, ha jobban belegondol az ember. Bejutni egy idegen házba, ami nem melleleg elég nagy és védett, megtalálni a számára előre elrejtett kis fehér tasakot benne a porral, azt titokban becsempészni az öregúr italába, de vigyázni, nehogy valaki más igya meg, majd nyomok nélkül eltűnni. J nem értette, miért pont őt választották ki erre a feladatra. Talán azt hitték, ő már nem kockáztat semmit? Neki nincs veszítenivalója? Ő úgyse hiányozna senkinek? T-nek nem szólt egy szót sem, nem akarta megijeszteni ilyen felnöttes dolgokkal, nem akarta, hogy T féltse a nővérét. Nem mintha J maga nem félt volna.

Beosonni a villába nem volt nehéz. A kutyákat sikerült elkerülnie, az elrejtett mérget is könnyedén megtalálta az ablak alatti virágágyásban a muskátlik között. Mielőtt belépett a hatalmas sárga épületbe, óvatosan körülnézett, nem figyel-e valaki. A szobák óriásik voltak, lábujjhegyen ment el a konyháig, amely a nappali és a háló között helyezkedett el. Hallotta a másik szobából átszűrődő hangokat. Az öregember valószínűleg tévézett. Azt mondták neki, hogy minden vasárnap pontban tízkor issza meg a reggeli kávéját. A konyha falán ketyegő óra szerint még volt 6 perc, ezért leguggolt a pult mögé, és várt. Kis idő múlva megjelent a férfi, pizsama és háló köntös volt rajta. Ősz hajszálakkal volt tele a haja, homlokán is mély barázdák ültek, de meglepően fürge volt a járása. Lassan, kényelmesen nekilátott a kávé elkészítésének. Mikor kész volt, J megijedt, hogy nem lesz alkalmas pillanat, amikor a férfi elfordul, ő pedig beleszórja a kávéba a tasak tartalmát. Ekkor azonban a nappaliból áthallatszott a délelőtti híradó bemondójának bűgő hangja, mire az öregúr hirtelen elindult a szomszédos helyiségbe. „Itt az alkalom!” – gondolta J. Felállt, hogy elvégezze feladatának utolsó mozzanatát, ám azzal nem számolt, hogy a férfi meggondolja magát és visszajön. Mikor a tekintetük találkozott, egy pillanatra egyikük sem kapott levegőt. J pánikba

esett, először megdermedt, majd ijedtében a konyhakéshez nyúlt. Innentől kezdve csak homályos emlékei maradtak. Még most sem, így három nap után sem tudta feldolgozni, hogy megölt egy embert. Folyvást hallotta a fülében a kiáltásokat, az utolsó könyörgő szavakat. Látta a mellkasából kiáramló vért, ami lassan a padlóra csapódált, kis tócsát alakítva ki a szoba közepén. A vértől piszkosnak, szennyesnek érezte magát. A hatodik szúrás után pár percre megállt, a férfi fölé magasodott és csak nézte, nem tudott betelni a látvánnyal, nem tudta felfogni, mi történt. Aztán, mintegy kijózanodva eldobta a kést, az hangosan a szoba falához csapódott, majd bemaszatolva a küszöb előtt álló puha szőnyeget, leesett. J remegett a félelemtől, a rémülettől, a haragtól. Kirohant a házból, és csak szaladt, amerre látott.

Azóta bolyongott az erdőben. Nem volt benne biztos, hogy követik, de ha a rendőrség nem is tudja, hogy ő volt, valaki után akkor is nyomoznak. És ha rátalálnának, mit mondhatna, mit keres az erdőben, ha nem bujkál? Rettenetesen félt. Félt attól, hogy magára van hagyatva a természetben, hogy egyik éjszaka megfagy, hogy megsebesül... és hogy elkapják. T sokszor az eszébe jutott. Vajon mit csinálhat most? Olyan egyedül lehet. Elképzelte a kisiút a barna hajával, a sötét szemével, ahogy az asztalnál ül, és csendben, korgó gyomorral írja a házi feladatát. Már kezdte bánni, hogy legalább arról nem szólt, hogy elmegy otthonról. A gyilkosság után a megígért összeget sem kapta meg, mivel nem mert találkozni senkivel. Az is lehet, hogy megbízói végeznének vele, mivel hibázott. Most jutott eszébe, hogy a késen biztosan rajta maradtak az ujjlenyomatai.

Kezdett sötétedni. Még egy éjszaka étlen szomjan. Utoljára egy napja ivott a folyóból. A hatalmas esőzések miatt már alig tudott száraz helyet találni, ahova elrejtőzhet. Minden pillanatban úgy érezte, nyomban összerogynak a térdei és föl sem ébred többé, de valami ismeretlen erő vezette előre, mindig előre, csak vitték a lábai. Váratlanul egy tisztásra ért, maga mögött hagyván az erdőt. Furcsa fényeket vett észre a távolban, amelyek mind rá szegeződtek. De nem állt meg. Lassan rakta egymás után elfáradt végtagjait, mígnem olyan közel ért, hogy a távolban kirajzolódtak a rendőrautók körvonalai, és meghallotta a rá kiáltozó rendőrök hangját oldalról. „Nincs tovább“ – gondolta magában. – Feladom – suttogta inkább magának, mint az őt körülálló embereknek, és ezzel lerogyott a nedves fűbe, nyugodtan lehunyta szemeit, mélyet lélegzett, és várt.

Dávid Györfi
TALÁLKOZÁS

A kis falucskában béke honolt. Csak itt-ott zavarta meg a csendet egy-egy kutyaugatás, amivel a korán kelőket üdvözölték. A felkelő nap fénye bearanyozta a házak tetejét.

A Bús-házban is korán keltek ma. Sok volt a tennivaló, s bár a ház belül és kívül is ragyogott, Kata még egyszer mindent letörölgetett szorgos kezeivel. Hisz mindennek tökéletesnek kellett lennie. A munkát befejezve a konyhába ment, majd egy tálcával a kezében a szoba felé vette az irányt. Édesanyja már felülve várta a reggelit. Szótlanul egymásra néztek, majd mindketten elmosolyodtak. Kata kiment a szobából, az órájára nézett, majd az előtte álló szekrényhez sietett. Ide-oda kezdte helyezgetni a csészéket, dísz-tálakat, ám maga sem tudta miért, hisz gondolatban egészen máshol járt. Csak a levélre tudott gondolni. A levélre, melyet bátyja írt Kanadából. Ő, akiről nem hallott már majdnem két évtizede. Elmondja, hogy miért nem jelentkezett eddig. Kata megállt és letette a csészét, amely éppen a kezében volt. Odalépett az íróasztalhoz, felvette a levelet és olvasni kezdte. Már majdnem húsz éve, hogy elmenekült a háború és a behívó elől, s most azt írja, hogy jól van, él és egészséges, családjá van, és most hazajön látogatóba. Azt is elmeséli a levélben, hogy azért nem írt eddig, mert hányatott sorsában sok szenvedés, s nélkülözés érte és nem akarta terhelni őket. De mostanra sikerült egy olyan életet megteremtene, amit kívánt, amelyben nincsenek gondjai és most szeretne hazajönni, hogy láthassa őket. Kata ekkor arra gondolt, hogy édesanyja, Bús Anna, valamikor milyen erős asszony volt, s most ágyban fekvő beteg. Nem is csoda, hisz amikor Viktor elmenekült az országból és nem hallottak felőle, anyja testileg, lelkileg összeomlott. Az évek múlásával csak súlyosbodott az állapota. Eszébe jutott az a pillanat, amikor utoljára látta a bátyját. Az ajtóban állt bőrdöggel és egy szál rózsát nyújtott át búcsúzóul testvéreinek. Még ma is ott fekszik az asztalon az elszáradt, de a bátyját képviselő rózsá. Sokszor nézegette az évek során, olyankor behunyta a szemét és látta állni a bátyját az ajtóban.

Megint órájára nézett. Az idő láttán gyorsan készülődni kezdett. Amíg a kabátját húzta, magához vette a rózsát is.

– Na, indulok! Majd jövök! – szölt anyjának olyan izgatottan, hogy nem is várta meg a választ. Az utcán kocsijába ült és sebesen indult el a reptérre. Igaz, hogy a gép csak három óra múlva landolt, de időben ott akart lenni. A reptérre érve elővette a rózsaszálat és a váróterembe sietett. Izgatottan várakozott, kezében a rózsát szorongatva. Telt-múlt az idő, ami Kata számára már-már végtelennek tűnt. Az órájára tekintett, s megnyugodva látta, hogy már csak fél óra van a leszállásig. Gondolataiba volt merülve, amikor váratlanul megszólalt a hangosbemondó:

„Sajnálattal közöljük tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy a 722-es Kanadából érkező járat műszaki meghibásodás miatt lezuhant. Az utas lista szerint a gépen tartózkodtak...”

Kata elfehéredett. Fel sem fogta mi történt? Figyelni sem bírt, de mégis meghallotta a Bús Viktor nevet. Kiábrándultan, könnyes szemmel indult ki a teremből, de még egyszer visszatekintett a síró, megzavarodott tömegre. A kocsijához érve eldobta a piros rózsát és a kocsijába ült. Annyira sokkolta a hír, hogy még sírni sem tudott, csak gépiesen tette a dolgát. Hazafelé vette az irányt és csak akkor jutott eszébe, hogy az anyjának miként mondja el a hírt? Elég hamar hazaért, de most nem tudott ennek örülni. Nehéz léptekkel indult el a ház felé. Csendesen csukta be az ajtókat, bement édesanyja szobájába, s ekkor keserves zokogásban tört ki. Letérdelt anyja ágya mellé és elmondta, hogy mi történt. Édesanyja mozdulatlanul feküdt. Már nem élt. Kata szeretettel ölelte át anyját még egyszer utoljára. Az vigasztalta, hogy annak tudatában halt meg, hogy fia életben van, boldog és hazajön.

Kata behunyta szemét és látta, amint az anyja mosolyogva néz rá, bátyja pedig az ajtóban állva búcsúzik, kezében egy piros rózsaszállal.

Attila Kremer
SODRÁSBAN

Sodrásban, sokáig így éltem.

Nevemet más adta, iskolát más választott nekem, tulajdonságaimat, küllememet örököltem.

Semmit sem én irányítok, minden napom egy segélykiáltás.

Mások örömén osztozom. Sajátom nincs. Hétköznapijaimat a buszállomáson töltöm.

Figyelem az elhaladó autóbuszokat, a boldog, eltávozó embereket, a színeket melyek a kinti világból megvilágítják a fekete-fehér városunkat.

Aztán a plakátra téved a tekintetem, a nagy színes betűkkel írt szövegre, ami annyit mond:

„Az ember, akinek sikerült!“.

Majd otthon találok magam, ahol még fakóbbak a színek.

A televízióban már nem ismerek senkit, a régi sztárok ugyan feltűnnek, hogy aztán gyorsan el is tűnjenek.

Ezért sűrűn előveszem a régi filmeket és újranézem őket. Olyankor újra olyan fiatalnak érzem magam, mint amikor először láttam az adott filmet.

Az új könyvek sem szórakoztatnak. Hiányzik mindegyikből a nagy üzenet a végén.

Nagy unalmamban borostás arcom nézem a tükörben, ami minden alkalommal ötször idősebbnek mutat. Tükröm, tükröm sosem tetszett az, amit mutattál nekem!

A nappaliban, a Zabhegyezővel a kezemben, figyelem azt a fát, amit édesapámmal még öt éves koromban ültettünk, és arra a gondolatra jutok, hogy én is olyan vagyok, mint ez a fa, csak nővök, de nem mozdulok semerre.

Régi ismerőseimnél az eszmecsere sem olyan, mint a múltban.

Ilyenkor rájövök senki sem veszi észre, vagy csak nem akarja, hogy egy láthatatlan sodrás ringat minket az élet tengerén.

A kávénak is más az íze, a csalódásnak, sőt a magánynak is. Buszok, repülőgépek járnak a fejemben.

Sokszor. A fények, amik a kinti világból jönnek. Új települések, új emberek, lehetőségek egy új életre.

Közel, mégis nagyon távol vannak tőlem. Mindent egy lapra. Ez az álmom.

Mégis... valami visszatart. Talán maga sodrás, és ha az, akkor valójában én saját magamat tartom vissza.

Ilyen helyzetben egy kis lépés is nagynak számít. Egy mozdulat, amivel közelebb kerülhetek a pompázó, élettelteli világhoz. Senki másnak körülöttem nincs ilyen vágya, álma. Mindenki ugyanazon

az úton halad, de azt nem tudják, hogy így mindannyian egyazon helyen kötnek ki.

Én ezt az utat inkább kerülöm. Az én utam olyan, amely nem kitaposott ösvény, se nem teli lámpákkal.

Ez az út inkább azoknak való, akiknek semmi másuk nincs, csak önmaguk. A sodrásban az a legrosszabb, hogy mindent csak átélünk, de semmit sem élünk meg. Az idő is furcsán mozog. Néha olyan, mintha órák

óta ülnék otthon, közben csak néhány perce. Van amikor észre sem veszem és úton vagyok.
Mint például most.
Kifelé tartok a városból anyám kocsjával, és már látom a színeket.

Atila Kremer
U BRZAKU

U brzaku, dugo sam tako živeo.
Ime su mi drugi dali, školu su mi drugi izabrali, osobine, spoljašnjost sam nasledio.
Ničim ne upravljam ja, svaki dan mi je dozivanje u pomoć.
Radujem se tuđoj sreći. Svoju nemam. Radne dane provodim na autobuskoj stanici.
Posmatram autobuse koji prolaze, srećne ljude koji odlaze, boje koje iz spoljašnjeg sveta osvetle naš crno-
- beli grad.
Zatim mi pogled padne na plakat, na tekst ispisan velikim šarenim slovima, koji kaže: „Čovek koji je us-
peo!“
Kod kuće, gde su boje još bleđe, saberem se.
Na televiziji mi više niko nije poznat, stare zvezde se pojavljuju, kao što brzo i nestanu. Zato često izvadim
stare filmove i gledam ih ponovo. Tada se osetim mladim, kao kada sam ih prvi put gledao.
Ni nove knjige me ne zabavljaju. Svakoj fali velika poruka na kraju.
U velikoj dosadi gledam svoje lice u ogledalu, koje svaki put deluje pet puta starije.
Ogledalce, ogledalce, nikad mi se nije dopadalo to što mi pokazuješ!
U dnevnoj sobi, sa *Lovcem u žitu* u rukama, gledam drvo, koje smo otac i ja zasadili još kad sam imao pet
godina, i dolazi mi misao da sam i ja kao to drvo, samo rastem, ali ne idem nikuda.
Ni razgovori sa prijateljima više nisu kao pre.
Tada shvatam da niko ne primećuje ili ne želi da primeti, da nas nevidljivi brzak ljulja u moru života.
I kada ima drugačiji ukus, ukus razočaranja, samoće. Autobusi, avioni mi idu po glavi. Često. Svetlost, koja
dolazi iz spoljašnjeg sveta. Nova naselja, novi ljudi, mogućnosti za novi život. Blizu su, a opet tako daleko
od mene. Staviti sve na jednu kartu. To je moj san.
A opet... nešto me zadržava. Možda sam brzak, a ako je to, onda stvarno sam sebe zadržavam. U toj situa-
ciji i jedan mali korak se smatra velikim. Jedan pokret, kojim mogu biti bliže blistavom svetu punom života.
Niko oko mene nema takvu želju, san. Svi idu istim putem, ali ne znaju da se svi vezuju za isto mesto.

Ja bih to mesto radije zaobišao. Moj put nije utabana staza, niti je osvetljen. Taj put je više za one koji nemaju ništa drugo osim sebe samih. U brzaku je najgore to što sve samo preživimo, ali ništa ne proživimo. I vreme čudno prolazi. Nekad kao da satima sedim kod kuće, a zapravo samo par minuta. Nekad ni ne primetim da sam na putu. Kao na primer sad. Izlazim iz grada maminim kolima i sad već vidim boje.

Dunja Matić
IZGUBLJENA U TRAŽENJU

Razlivaju se, ogoljeni, izdubljeni, ulubljeni; udišući požudu, izdišući pohlepu, udišući pohotu, izdišući potrebu, udišući njega, izdišući nju. Razlivaju se, njihova tela prestaju da budu tela, već telo, jedno biće koje daje sve, koje uzima sve, koje znači sve. Razlivaju se, po podu mokrom od željenja, mokrom od traženja, mokrom od gledanja, zagledanja u dubine očiju koje su plakale, koje će plakati, koje plaču, koje žive.

I

Propadam, propadam, propadam kroz tvoje telo zamagljeno željom da te posedujem, isprljano mojim mislima, mojim htenjima, suvo od moje potrebe da te imam. Probadam te, padam kroz tebe, nestvarno te prolazim i nemam, potpuno obuzeta tvojim živim mirisom, mirisom kože ispod kose, i kože ispod laktova, i kože na nogama. Tvojim mirisom disanja, mirisom plakanja, mirisom prstiju, noktiju, kostiju. Iz tvojih usta isparava život, i ja te neumorno ljubim, želeći samo da osetim tebe, da osetim sebe kroz tebe, da osetim da postojim, da stojim, da sam. Ti jesi. Ja sam sa tobom.

Prostor između mene i tebe više ne postoji, ali ja te zapravo nemam, i zato je prostor između nas veći od svih razdaljina kojima smo ikad bili razdvojeni. Probija nas, ne, ne nas, mene probija, mene, mene! I ti misliš da ja gorim i nestajem u pepelu tih cepanja, ali varaš se. Neka! Neka me bode, samo mene, jedino mene, neka bode sve što može da bode, neka razara svaka bol koja može da reže razderotine i rane, samo da osetim. Da te osetim. Da osetim da živim.

Ali tebi od tog mog bola naviru suze, hranjene svetlučanjem sakrivenim u tvojim očima, treperave i nezasite, suze stvorene da stvaraju još veći bol od onog od kojeg su potekle, jer ti živiš, da ja osetim tvoj život.

II

I zato pusti da plačeš. Pusti svaki deo sebe da se sliva u suze, pusti sebe da se izlivaš iz sebe, pusti sebe da se gušiš u soli gorkoj i tamnoj od bola, pusti sebe... da bi se pronašao. Pusti se, i odleti, i ako se nađeš, ne vraćaj se. Ne vraćaj se, kažem ti, ne vraćaj se... Nikada se nemoj vratiti, nikada ne gledaj nazad, nikada se ne okreći, samo zarivaj krila u nebo, grebući, sekući, krzajući ga svojim mislima, probadajući ga svojim snovima, i ne vraćajući se. Ne staj, nestani. Neka te život boli, neka te jede, i guši, i golim rukama drži i vuče nizvodno od sreće, kako jedino životi umeju. Neka te živog golica, taj jedan jedini život, neka te guta i povraća, neka te guta, i ždere, i prejeda se tobom, neka te, neka, neka... Samo da osetiš, da ga osetiš, da

osetiš da ga živiš. Udiši mrak, udiši mrak kad smrdi na mene i kad miriše na mene, i kad sija kroz mene. Udiši mrak, kada ga samo ti razumeš, kada te samo on razume, i kad zrije u tebi. Ako odeš, ne vraćaj se, jer nemaš čemu da se vratiš. Ti si najbolje čemu se vraća.

III

Lezi na mene, bude deo mene. Lezi, da legnemo zajedno u ovu bolno stvarnu sreću, u ovu nestvarno srećnu bol. Stani, stani, tu je ivica, pusti ih, da nas guraju, pusti da u nama izgaraju, pusti ih da nas puste. Neka nas ruše, neka ih, neka nas ruše, neka nas sruše u grobove, u grobove grobova. Lezi na mene! Ako legneš, lebdećemo. Ako legneš, lagaćemo istine, skupljaćemo živote, ako legneš, proticaćemo kroz boje vetra, samo lezi, videćeš, spojićemo se, bićemo jedno, znaćemo jedno, postaćemo.

Dodirni mi kožu, dodirni me ispod kože, dodirni me tako da boli, skidaj mi slojeve koje ne vidiš, guli mirise jer ih ne čuješ, grebi me između prstiju, i svuci sa mene moje telo, ne treba mi. Koža će pasti kao zavesa, iza ću stajati ja, bez mene. Neka boli. Ti vrediš svakog bola, jer ti si najgori od svih. Najgori bol od svih.

IV

Svaki tvoj osmeh rađa hiljade mojih osmeha, belih i srebrnih i tvojih, uronjenih u neizrecivu sreću, neizdrživu sreću, sreću od koje se puca u krhotine prožete sjajnim polenom tvojih osmeha, koji rađaju stotine mojih osmeha, nalik na tvoje, bele, i srebrne, i srećne...

Sve je sreća, sreća o kojoj nisu pisane knjige, za koju ne postoje reči, sreća koju upoznajemo samo mi, poznajemo samo mi, prepoznajemo samo mi; sve je sreća, sreća si ti, sreća sam ja, sreća smo mi, noseva zavučenih, čela obasutog i kose mokre od sreće, sreće koju smo stvorili mi, sreće koju smo stvorili nama, besomučne, besmislene, besramne sreće.

Sreće zarobljene u trenutku, trenutku koji je večnost, ali koji, kao i svaka večnost, prolazi. Sreće stvarne, onoliko koliko je stvarna za nas, stvarne, toliko da zbog nje i od nje postojimo, od nje blistamo, njome se napijamo, nju upijamo, od nje krijemo sve, i od svih krijemo nju, dok od nje nastajemo, i plaćemo, i vrištimo, i vrištimo, i vrištimo, i vrištimo, i vrištimo... dok vrištanje ne prestane da odzvanja kroz vazduh, previše tiho i teško od bola.

V

Vrištimo zajedno. Zar ume išta da boli kao što bolimo mi? Vrištimo, i bespomoćna patnja nam cepa glasne žice, kida obraze, za sobom ostavlja hiljade istrgnutih otkucaja bačenih u nepovratno... A mi glasno bolimo i glasno plaćemo i glasno nestajemo. Kako da presečemo ovaj krug, kako da izađemo iz ovih

nepodnošljivih okova koji nas drže, stežu, zaključavaju u kutije u kojima nismo mi; kako da pobegnemo ako bežimo od stvarnosti, kako da se sklonimo od reči koje oslepljuju, reči koje ogluvljuju, pogleda koji izjedaju, kako, kako, reci mi kako... Jer ovo nismo mi. Ovo nismo mi, ne, ovo je neko nama sličan, neko gotovo isti, neko, ali ne mi. Ovako bolesno hladni, hladno bolni, mi ne umemo da budemo. Molim te, molim te, pre nego što nam vreme izjede ruke i noge, pre nego što potonemo u sećanja slana od suza, pre nego što se udavimo u nestvarnoj tugi i još nestvarnijoj boli, molim te, zaustavi svet, zaustavi ljude, njihove prazne priče i puste živote, zaustavi blatnjave kiše i oblake izbledele od sunca, zaustavi sve, neka nestane sve, da stojimo samo mi, da postojimo samo mi, da smo samo mi, sami.

Ali nema nas, dlanovi su nam se razdvojili, ulepljeni od znoja i grozničavog stezanja, nema nas, ruke su nam se slomile, krotke i krhke pod jačinom glasova, nema nas, telo nam se raspuklo, nemilosrdno i nesmotreno punjeno noževima, sečivima i žiletima koji su isekli sve spone, i sve konce kojima smo bili ušiveni, nema nas, ostaju samo iznutrice i utrnuti nervi, nerođene ćelije, i ćelije koje trunu, jer nas nema.

VI

I onda ta praznina. To ćutanje. Taj prekid osećaja, prekid misli, prekid nas.

Padali smo – dugo – a da nismo ni znali da padamo, nikada ne očekujući da ćemo zaista i pasti; ugruvati se, sudariti se sa zemljom, udariti u nju uz tresak. Ne znajući da ćemo posle kruto ležati, iskidani i krvavi od tog istog padanja, dok nam neka stara stvarnost, davno stvorena, para creva i pluća, i curi po nogama. Ne misleći da će to padanje prestati, i da će tada svaki njegov trenutak delovati kao padanje kroz svetlost, kroz mir, kao padanje kroz vunene osmehe meke od spokoja, glasove prašnjave i suve od tišine, i pune pogleda koji golicaju, jer će kraj biti tako bolan. Po našoj koži će kliziti stotine kapi natopljenih svim što je bilo, a više nikada neće biti, kapi zalepljenih po zidovima tamnica koje smo sami stvorili, koje smo sami gradili, svaki deo, svaku ciglu, golim rečima i svim što smo mislili, a nismo rekli, ili pak svim što smo rekli, a nismo mislili. Ali nismo znali, zaista nismo znali! Da će kraj biti tako prazan, tako prazan i tako bolan.

Konačno udahni.

Raspadaju se, u prah. U prah koji vetar nosi po praznoj sobi, po njihovoj kosi, po očima. Raspadaju se, u noć u kojoj se ne razaznaju oblici, samo naličja, u kojoj su jedno, u kojoj su sve, u kojoj ne postoje. Raspadaju se, komadi njihovih tela mirišu na nebo, providno plavi od nestajanja, prozirno modri od stapanja, kože sakrivene u senkama očiju koje su plakale, očiju koje su živele.

Данима сам је посматрао пролазећи поред ње на путу до посла. (Никада ми неће бити јасно зашто сам толико пажње посвећивао Циганки која проси?) Будила је у мени најдубље сажаљење, али уједно и најдубљу знатижељу.

Сваког дана сам је затицао како седи на истом ћошку, увек је била огрнута истим ћебетом и увек је седела болећиво оборене главе и погледа усмереног на плочник – била је млада, много млађа него што се на основу њеног изгледа могло закључити. Никада ништа није говорила, није молила за новац, нити се захваљивала када би новац добила. Била је статуа коју ниједан вајар не би могао веродостојно да представи нити иједан књижевник да опише, а да при том не погреша у опису онога што је она изазивала у људима (или барем у мени).

Жалио сам је због стања у којем се налазила, а знатижељу у мени је будило то што би она имала да каже – желео сам разговор са њом, а био сам сигуран да она једва чека прилику да се некоме повери и исприча своју животну причу.

Данима сам замишљао разговор са њом док сам се, беспослен, окретао у столици. (Често сам то радио, замишљао шта би људи које срећем, а не познајем, имали да ми кажу. Волео сам да правим причу о људима на основу њиховог изгледа и понашања. У популарним криминалистичким серијама то зову прављење психолошког профила, можда бих био добар детектив, или можда писац, ако бих почео да пишем приче које замишљам... Такође, на путовањима волим да фотографишем, али поред знаменитости волим да фотографишем и пролазнике, њихова лица, портрете – касније их у аутобусу посматрам и коментаришем, тачније погађам и измишљам њихове животне приче, њихова осећања, мисли које им у тренутку фотографисања пролазе кроз главу. Тако сам у Прагу фотографисао жену која се враћала од свог љубавника мужу и деци која је чекају код куће, у Паризу младог, неуспелог уметника који је кренуо да скочи са Ајфеловог торња јер, по ко зна који пут, није успео да изложи своје слике (нисам рекао да су приче добре, шта ћу, сентименталан сам), а у Минхену сам фотографисао човека за ког сам био сигуран да је побегао из затвора...) Желео сам да сазнам све о њој, не баналне ствари, нисам желео да чаврљамо, желео сам да знам суштину. Питао сам се зашто проси, шта јој се десило па не може да нађе други начин да заради за живот? Да ли јој, можда, родитељи нису пружили могућност да се школује? Да ли, уопште, има родитеље или је сама на овом свету? Можда има муже, или дете? Постоји могућност да она не проводи дане седећи на једном те истом углу због себе, већ несебично покушава да заради новац за своје дете, можда брата или сестру... Желео сам да сазнам чиме би се бавила да не мора по цео дан да седи на том истом месту? Да ли је имала своје жеље и афинитете у животу? Занимало ме је о чему је маштала,

чему се надала, чему дивила, од чега је желела да побегне, чега се стидела, шта жели да заборави, чега жели да се сећа...? Све то ме је интересовало...

Једног дана сам кренуо на посао са намером да јој се обратим – иако се нешто у мени дубоко противило томе и од тога ме одвраћало. Планирао сам да започнем било какав разговор... Желео сам да јој чујем глас, можда бих на основу њега сазнао нешто више.

Када сам је тог дана угледао, остао сам без речи, једноставно нисам могао да јој се обратим, а и како бих – држала је бебу! Нисам знао шта да радим, стајао сам непомичан и питао се шта даље? Помишљао сам да се окренем и одем другим путем, али зашто бих? На крају сам ужурбано прошао поред ње оставивши јој неколико кованица у кутију у којој је тада било много више новца него иначе! Још једном сам се окренуо како бих се уверио да је призор поред ког сам прошао стваран, а затим продужио.

Дакле био сам у праву, има дете – био сам запањен, али ми је било драго, почињао сам да сазнајем ствари о њој. Тог дана сам решио да ћу је сутра упитати за бебу, помислио сам како је то савршен начин да се почне разговор.

Сутрадан сам је поново видео са бебом. Држала ју је чврсто прислоњену на груди. Пришао сам јој и упитао за бебино име. Она је одговорила толико тихо да је нисам чуо. Тражио сам да је видим, желео сам да видим да ли личи на своју маму. У почетку је одбијала да ми је покаже, али је на моје инсистирање, на крају, ипак, окренула бебу ка мени. Израз лица који сам угледао на детету је био пластичан – у буквалном смислу. Беба је била лутка!

Још једном сам био запањен. Погледао сам је и она је први пут погледала мене. У очима сам јој видео молбу коју ми је упутила, молбу да је не осуђујем! Није желела да прича о себи, својој причи, причи која превазилази оквире мојих маштарија, причи која својом дубином заслужује да поступци које је изазвала не буду осуђивани – у том тренутку сам све то схватио као оправдану потребу.

А можда је моја сентиментална страна све то умислила – сад је свеједно...

Од кад је гавран поцрнео, вечито је искуство да лудост, у дослужу са срећом, набаса на пределе које мудрост упорно и неуспешно тражи.

Све то из разлога што лудост путује без страха (и без циља).

Неоптерећена бригом о опасностима, носи лак кофер, крцат тричаријама, скупљеним на истом месту (и то им је једина заједничка црта), без икакве везе и реда.

Вечито са осмехом, лута ради лутања, храни глад глађу и тумара као неми посматрач свега што је оку дато да види, и памти иако јој све истине живота које јој окрзну свест не представљају ништа значајно и не труди се да их правилно ослови чак и када им сазна име.

Воли друштво и радо му се одаје, али од њега не зависи ни најмање јер у себи носи довољно варијанти (успут прикупљених) да искроји оба учесника у партији шаха, а често и довољно њих да се одржи турнир, нескромних размера.

Услужна је и предусретљива и никада се не устручава да усмери сироту мудрост, која немилице троши време (и живце) и зачуди се када је ова погледа испод ока и пође поново куд не треба. Али не чуди се сувише дуго, већ се враћа путешствију чим слегне раменима.

За њу, све је у путовању, за мудрост оно је ништа спрам стицања на одредиште (као да читав пут и није исто што и стицање на одредиште).

Чиста мудрост поступа по шаблону и не полази никада тамо где ју је лудост упутила (стреса се при тој помисли), али човек (срећом) готово никада није у поседу чисте мудрости, већ најчешће јуриша за њом. И тако крајем ока (периферним видом) спази њену сестру, лудост и учини му се да су близнакиње па не виде штету од окретања овој, која је ту, кад је већ другој изгубио траг. Послушавши је, пронађе се у мору истина, свих дезена и величина.

Одатле се спасава, ступајући на брод лудости или пливајући до обале мудрости где му, када подели истине које му је тело у мору упило – нико не верује.

Isidora Sladojev
GDE SAM?

– Gde sam?–

Šta mogu da čujem? Mogu da čujem vodu kako kaplje i udara o metal, iz nekakve slavine pretpostavljam. Takođe mogu da čujem lanac kako se njiše levo-desno, škripi, mora da je zarđao, možda drži luster. I kapljice kiše kako udaraju o staklo u pomalo usporenom ritmu, prozor.

– Gde sam?–

Šta mogu da osetim? Osećam hladnoću, vetar kako igra po mojoj koži i hladi je, prozor je otvoren. Mogu da osetim nešto toplo, mekano ispod mene, moglo bi da bude ćebe. Moja odeća... Obučena sam u majicu kratkih rukava i pantalone, farmerice mislim. Nešto me drži na mestu...

– Gde sam?–

Šta mogu da vidim? Kako prvo otvorim oči, previše je mračno da bih išta videla. Ali, onda mi se oči navikavaju na tamu. Mogu da vidim plafon iznad sebe sa lusterom koji se ljulja sa jedne strane na drugu na zarđalom lancu. Sa moje leve strane se nalaze bela, ili svetlo obojena, vrata. A sa moje desne se nalazi otvoren prozor.

– Gde sam?–

Šta mogu da primetim? Soba je prilično prazna, pored mene i kreveta. Šta još? Sat je obešen o zid ispred mene, ali ne kuca. Ko zna kada je prestao da radi. Kazaljke su zaustavljene tako da pokazuju vreme od 3 sata i 25 minuta. Luster iznad mene je velik.

– Gde sam?–

Mora da je ta soba, ponovo. Ne znam gde sam, ali to je u redu. Uplašena sam, ali i to je u redu. Više nije bitno. Sve će se uskoro završiti.

– Gde sam?–

Isidora Sladojev
TRAGOVI

Ovo su tragovi zaboravljene dece, ona ovim hodnicima lutaju. Kada čujete smeh, to je ono dete što je jednom protrčalo pored vas, a vi ga niste dva puta pogledali. Kada čujete tapkanje nogu, to su one dve sestre, one što su te zamolile za čašu vode, a ti si samo odmahnuo rukom, kao da su bile muve, a ne deca.

Ovo su tragovi izgubljenih duša, one ovde poživaju. Kada čuješ kao da neko hoda pa noge vuče po podu, znaj da je to svaka devojka koja šeta sa spuštrenom glavom. A kada čuješ kao da se neko naslonio na zid dok hoda, pa sve rukom udara o njega, znaj da je to svaki dečak koji se poklanjao i bogovima i ljudima.

Ovo su tragovi usamljenih ljudi, oni ovo mesto nadgledaju. Kada osetite dah za vratom, to je ovaj čovek što uveče šeta sam, pogledom uprtim ka dole. Kada čujete uzdisaj, to je svaka majka koja je izgubila dete, pa sada dane provodi na ovoj klupi što nadgleda ceo grad.

Ovo su tragovi napuštenih, oni ovuda samo prolaze. Kada nekad čuješ korake, to su svi oni koji su život proveli hodajući od jednog mesta ka drugom. A kada ponekad čuješ gorak smeh, to su svi oni koji su život proveli gledajući druge u zavisti.

Ovo su tragovi svih nas.

15.05.2014. 20:34 Sadašnjost

Stojeći na ulici, dok se kiša slivala po njoj, gledala je u pravcu kafića. Veliko prozorsko staklo duž celog jednog zida, pružalo je odličan pogled u njegovu unutrašnjost. Bio je to još jedan od mnogobrojnih kafića u centru grada, ali u jednoj od manjih uličica. Ipak, iz njega se mogao u daljini videti trg, sada prepun ljudi koji beže da se sklone od kiše. Ali ona ne ide nigde. Stoji tu, na sred ulice, i gleda u taj, doduše, očekivani prizor. Predosećala je ona to. Prosto je znala. Ali ipak, videvši sada svojim očima, uverivši se, u potpunosti, osetila je kako se cela njena unutrašnjost uskomešala. Ipak joj nije bilo svejedno. Mislila je, on je samo jedan od mnogih koji ju je povredio, i da joj neće biti teško. Ali bilo joj je teško. Mada, ovaj put će izbeći ono najgore. Izbeći će onaj bol koji se uvek pojavi kada je ostavi još jedan. Ne zato što ju je on ostavio, već zato što bi je to uvek podsetilo na njen prvi bol, sa kojim je dugo morala da se bori. Ovaj put neće biti tako. Jer će ona ostaviti njega. Jer je on pronašao drugu. Jer on sa drugom ima sreću. Jer on želi i voli drugu. Pa, makar se razlog u svim njenim pričama nikad ne menja, uvek ostaje isti. Zato nije dozvoljavala sebi da se previše veže za njega, da se previše upusti u tu čitavu njihovu priču, i da počne da oseća previše. Ali izgleda da ni ovaj put nije u potpunosti uspeła u tome što je naumila. Opet je ona ta koja stoji na ulici, puštajući da se zajedno sa kišom, niz njeno lice slivaju i suze.

I dalje gleda u unutrašnjost kafića. Dobro joj je poznat, nije da sada ovim gledanjem pokušava da otkrije nešto novo. Jer, novina verovatno nema. To je jedan od mirnijih kafića, sa toplom, prijatnom atmosferom, u kojem se retko šta menja. Velike udobne fotelje, divni izrezbareni drveni stočići, mnoštvo slika po zidovima, prijatna svetla, i tiha muzika u pozadini. Zna mu svaki kutak. Jer je to bilo njihovo omiljeno mesto. I baš tu, na mestu gde on sada sedi, gledajući u njoj nepoznatu devojkicu, tu ju je prvi put poljubio. Baš na tom mestu, stvorila se njihova prva uspomena, a evo, izgleda će i poslednja.

Kiša ne prestaje da pada. Štaviše, pada sve jače. Ona ne zna koliko dugo već stoji tu. Ali, svesna je da ne stoji predugo. On je još uvek nije primetio. Mada, ako se uzme u obzir način na koji gleda u tu devojkicu, a „opčinjeno“ je blaga reč, nije ni čudo. Zašto bi, pobogu, on gubio vreme i gledao na ulicu, kada ispred sebe ima tako lep prizor, a pri tom još i pada kiša. Usput, on misli i da se osigurao. Misli da ona ipak niotkuda ne može da bane, jer, pre petnaest minuta mu je poslala poruku da je upravo stigla kući, nakon napornog dana, i da će uskoro u krevet. „Ipak“, misli sada ona, „nije bio baš previše mudar“. Kao ni obično. Izabrala kafić u čiju unutrašnjost svako može da zaviri, da bi prevario devojkicu koju si pri tom na istom tom mestu

osvojio, prilično je budalasto, zar ne? Ali, ništa pametnije od njega nije ni mogla da očekuje. I dalje ga posmatra. Vidi kako toj devojci nešto priča. Verovatno neku od svojih već odavno pripremljenih i otrcanih, ali i dalje poprilično slatkih rečenica od kojih svaka devojka pada u taj ljubavni trans. Seća se kako mu se ona samo grohotom nasmejala na tu frazu rekavši: „Zanimljiv si. Hajde sad nešto tvoje, što nije iz nekog filma, i već godinama istrošeno“, a on ju je zapanjeno pogledao. Bogami, oko nje se poprilično trudio. Mora da se od toga umorio, pa je sada našao drugu, oko koje očitó ne mora previše da se trudi, jer evo, već je ljubi. Odlično odigrana predstava, bravo!

Odavno je prestala da na svojim obrazima oseća suze. A evo, sada polako prestaje da oseća i kapi kiše. Nedaleko od nje, nalazi se polovina cigle. Nesvesno, ona se saginje, i uzima je u ruke. A to uopšte nije dobro. Jer, to što su suze stale, znači da je nadošao bes. Razmišlja, šta bi se dogodilo kada bi bacila ovu ciglu u izlog kafića. Zamišlja kako staklo puca na sve sitnije i sitnije komadiće, i čuje prestrašeni vrisak njoj nepoznate devojke, a na sebi oseća njegov zabezeknuti pogled. Ipak, to bi bilo previše ludački. A i previše bi je koštalo. Pored svega toga, taj nered koji bi ona napravila kada bi dozvolila da je bes savlada, morao bi neko da počisti. Zato ponovo gleda u unutrašnjost kafića, i kada vidi osobu koja konobariše, opet joj se ta ideja sa bacanjem cigle učini poprilično privlačna. Ali, nažalost, ona nije takva. Možda pre na sreću, ali trenutno joj je baš krivo što nije od tih devojaka koje mogu manijački da bace ciglu u kafić, ne razmišljajući pri tom hoće li povrediti nekog, i o ostalim posledicama. Ipak, ponosna je na sebe što ume da ostane razumna. Svakako bi je previše koštalo. Ne samo materijalno, ili noći provedene u policijskoj stanici, već i njenog ugleda. A da tako zgazi sebe, pa još zbog jednog običnog bednika, to nikada. Makar su joj uvek samopoštovanje i ponos bili na prvom mestu. Ona je imala svoje ja, znala je ko je i šta je. Pored svega što je uzela u obzir, bacanjem te cigle pravo na njega samo bi mu pokazala kako je pobedio. A nije. Nije htela da dozvoli da opet gleda, kako trofej uzima onaj ko ga ne zaslužuje. Još gore – da ona sama sebi oduzme, i da nekom drugom preda taj pobednički trofej. Zato je samo ispustila ciglu iz ruke okrenuvši se ka izlogu prodavnice iza nje u kome je mogla da vidi svoj odraz. Čak i ovako pokisla, izgledala je poprilično dobro. Njena sada mokra, bujna, crna kosa, bila je uvijena u blage lokne, i uokviravala joj lice, spuštajući se sve do polovine njenih leđa. Na njenom tamnoputom licu sijale su ponosno njene krupne, maslinastozelene oči, uokvirene dugim, crnim trepavicama, a ispod sada već pomalo crvenkastih, punih usana nazirao se predivan osmeh. Na sebi je imala uske teksas pantalone, na kojima je imala upečatljiv kaiš, u koje je bila upasana bela košulja, a preko nje smeđu kožnu jaknu. Njene duge noge posebno su istakle čizmice sa visokom potpeticom. Podigla je glavu visoko, i krenula ka ulazu u kafić.

...

15.05.2014. 20:39 Sadašnjost

Džejkob sada već trči, jer kiša pada sve jače i jače, a on nema ništa čime bi mogao da spreči da pokisne u potpunosti. Prelazi trg, i odlučuje da će stati ispod balkona u jednoj od manjih uličica u centru grada. Druge mu nema. Nije baš raspoložen da sam ulazi u neki od kafića, samo na deset minuta, dok kiša ne stane. Napokon stiže do male uličice, i staje pod balkon. Gleda oko sebe, ljudi trče sa kišobranima, oni manje srećni, poput njega, bez njih, pokušavajući da se na bilo koji način sklone od kiše. Okreće leđa trgu, proučavajući ovu malu uličicu. A onda ugleda devojkicu, koja stoji nasred ulice, sva mokra, i zagledana u taj ušuškani kafić, drži polovinu crvene cigle u ruci. „Šta pobogu radi na toj kiši?“, pomisli. A onda pogleda u taj veliki prozor kafića, pa u ciglu u njenoj ruci, pa opet u kafić. „Neće valjda gađati izlog?“, pomisli baš u trenutku kada devojkica ispusti ciglu, okrenuvši se ka izlogu radnje iza nje. I u toj jednoj sekundi njenog brzog, ali elegantnog i ponosnog okreta, pred njegovim očima pojaviše se, kao na velikom bioskopskom platnu, sve one njihove uspomene koje je zgazio. Dovoljan je bio samo taj sekund da je prepozna. Neverovatno. Posle toliko vremena. To je ta ista devojkica, ali sada izgleda toliko drugačije. Međutim, taj ponos u njenim očima je ostao isti. I pre nego što je stigao da reaguje i uradi nešto, Kejt je već bila krenula ka ulazu u kafić.

...

15.05.2014. 20:36 Sadašnjost

Erik sedi u toplom kafiću i čuje kako kiša napolju pada kao što već dugo vremena nije. Ali iskreno, to ga mnogo ne zanima. Nije baš zainteresovan da gleda kako se napolju na ulici stvaraju barice od kiše, kada pored sebe ima tu predivnu devojkicu duge, plave kose. Još uvek mu je neobično kada pogleda u nju i vidi tu plavu, ravnu kosu, umesto one bujne, tamnosmeđe. Ali, malo promene dobro dođe. Kejt je sada jako umorna, jer je ceo dan bila poprilično zauzeta, i naravno, nije mogla da odvoji vremena za njega. Ali ova lepotica pored njega može. Zna da bi mu rado poklonila sve vreme ovoga sveta, shvatio je to malopre iz njenog poljupca. Sa Kejt je već sve postalo tako uobičajeno i dosadno, čim je uspeo da je osvoji posle tog silnog truda, i dugogodišnje želje, sva ta „magija“ je nestala. Da, bilo je fino jedan vremenski period, ali kada je počela da mu dosađuje, poljupcima i nežnim dodirima je uspevao da je zavara da je još uvek sve u najboljem redu, ako ne čak i bolje nego ikada. To mu je dobro išlo. Ali, ona je sad daleko od njega. Zašto bi razmišljao o njoj? Vragolast osmeh zaigra na Molinom licu, i on se odmah prepusti ovom novom osećanju zadovoljstva.

...

15.05.2014. 20:40 Sadašnjost

Potpuno smirena, Kejt otvara vrata kafića. Naravno, sve je ostalo isto. I dalje vlada prijatna, topla atmosfera. Svakako toplija od one napolju. Još uvek nije odlučila šta će tačno uraditi. Baci pogled prema šanku, i ugleda kelnera koji upravo na poslužavnik spušta dve očigledno vrele kafe. Ne razmišlja ni trena. Odlazi do šanka, i uz pomoć svog neodoljivog osmeha uspeva da nagovori ovog mladog momka da njoj da te dve šoljice kafe. Vadi novčanik i sprema se da plati, ali onda saznaje da je ova porudžbina namenjena baš za sto koji je ona htela da posluži. Osmeh joj se širi preko lica. Kako lepo poklopljene kockice. „Pa, Tome, čini mi se da ćeš u naredna dva minuta imati dve konobarice. Ali od mene baš i ne očekuj da budem spretna. Izvini.“ Smeši se mladom momku za šankom, i okreće se ka stolu do prozora. Gosti su sada previše zauzeti razmenjivanjem nežnosti, ali ne još zadugo. Stiže do njihovog stola, i spuštajući kafu ispred devojke duge plave kose izgovara: „Vaša kafa, gospođice“. Prestaju sa poljupcem, i oboje se okreću i pogledaju u Kejt sa osmehom, kao znak zahvalnosti. Ali Erikov osmeh se onda zaledi, u sekundi. Baš suprotno tome, osmeh na Kejtinom licu je sve širi i širi. Za ovaj njegov zbunjeno, sramni pogled vredelo je živeti. „Ne brini se, ljubavi, ni na tebe nisam zaboravila“, kaže Eriku, a onda uzima šolju kafe i spuštajući je na sto, obara je, tako da sva kafa završi na njegovim pantalonama. Zagriže se za usnu, i pogleda ga sažaljivo, a onda kaže: „Ne dozvoli da ti to pokvari veče.“ Njen osmeh nikada nije bio prirodaniji. I pre nego što krene, dodaje: „A da, što se tiče tvojih stvari. Nećeš morati mnogo da se mučiš, dočekaće te u smeću ispred zgrade.“ Erik se pomalo vratio u stvarnost, ali njegovo lice i dalje je ukočeno u toj bolnoj, zbunjenoj grimasi. „A-li Kejt... ja... šta... ja“ – prelazi preko Erikovih usana. Kejt su već preko glave njegove gluposti. Zato kreće ka izlazu. Erik pokušava da je zadrži, uhvativši je za ruku, ali ona se otrgne stisku. Pogled koji mu je uputila bez ijedne reči, Eriku je bio dovoljan da shvati da bi bolje po njega bilo da je pusti. Zato se Kejt ponosno, sa osmehom na licu, upućuje ka izlazu, i poslednji put izlazi iz ovog kafića. Još jedno poglavlje je ispisano.

...

15.05.2014. 20:41 Sadašnjost

Džejkob još uvek stoji ispod balkona. Kiša je već skoro prestala da pada. Ne može sada da ode odavde. Posle toliko godina, opet ju je sreo. Ali, ne može samo da ušeta za njom u kafić. Šta bi joj rekao? Nakon toliko vremena, možda ga ne bi ni prepoznala. Sama pomisao na to ga prestraši. Ništa ne bi bilo gore od toga da kada ga ugleda, on za nju bude potpuni stranac. Ne može i ovaj put da je pusti da ode. Ne i ovaj

put. Prošlo je već pet godina. Trebalo bi da sada već sve može da bude u redu. Trebalo bi da sada mogu da sednu, i razgovaraju. Kao prijatelji. Ali, Džekob baš nije siguran da ovo lupanje njegovog srca označava želju prijateljstva sa njom. Nema još puno vremena za razmišljanje, jer u sledećem trenutku Kejt izlazi kroz vrata kafića, sa njenim najlepšim osmehom. Sa osmehom koji mu je ostao u glavi sve ove godine. Seća se, bio je tako slab na taj njen osmeh. A on je imao umeće da taj osmeh na njenom licu stvori tako lako. Čak mu je jednom prilikom i rekla da je plaši sa kolikom lakoćom on može nju da nasmeje. Međutim, njen osmeh je i dalje u njemu budio hiljadu otkucaja srca, nedostatak reči, i komešanje koje nije umeo nikako da zaustavi. A onda im se pogledi susretoše. Njene oči opet zaškriše kao ranije kada bi ga gledala, ali osmeh polako nestade sa njenog lica. Stajali su tako na svega nekoliko metara jedan od drugog, ali on je osećao kao da mu nikada nije bila dalje. A imao je potrebu da joj bude poprilično blizu. Jer, bila mu je opet potrebna njena blizina. Bez nje, pored drugih bi mu bilo hladno. A sada kada ju je ugledao, hladnoća je zavlada svakim delićem njegovog bića. Znao je da nema pravo da joj sada zatraži išta. Jer, on je nju ostavio.

...

Mart 2009.

Napokon se ostvarilo ono što je tako dugo želela. On joj je priznao da je i on sve ovo želeo mnogo ranije. Rekao joj je: „Zaista želim ovo Kejt, i uspećemo. Zajedno smo u ovome.“ Ali ona se plaši. Strah ju je da bi zbog ove odluke previše toga moglo biti izgubljeno. Šta ako ovo nije došlo u pravo vreme? Zna da kada jednom odluči da ode od nje, izgubiće ga zauvek. Ali, Džekob joj ne dozvoljava da misli o tome. Nežno joj skloni pramen sa lica, i zagnjurivši glavu u njen vrat, na uvo joj šapne: „Ne boj se. Sada te više ne dam nikom.“

...

„Nemaš pojma koliko sam sada srećan.“

April 2009.

Naravno da joj tih sedam sati provedenih sa njim nije bilo dovoljno. Prošlo je možda tek deset minuta a već joj nedostaje. Ležeći u krevetu, Kejt se seća svakog zagrljaja, poljupca, njegovog mirisa, otkucaja njihovih srca, njegovog glasa, reči, načina na koji ju je gledao i osmeha kojim bi je svaki put kupio, koliko god pokušavala da bude ljuta. A onda razmišlja o svemu što ih čeka, o svim planovima koje su napravili zajedno, i shvata da

ne može da dočeka sve te trenutke, kao ni on, što joj je malopre rekao. Razmišlja koliko su samo vremena izgubili, ali sada je sve konačno došlo na svoje mesto. Toliko dugo ga je volela potajno, krijući od svih. Donela je pogrešne odluke. On nije ništa uradio da je spreči. I zato je ona mislila da je njihova ljubav nemoguća, da on nju nikada neće želeti kao ona njega, i da treba da odustane. Ali sada zna da je on osećao isto sve ovo vreme. I da se plašio da joj sve to prizna, strahujući da bi je tako mogao izgubiti. Ali, sada su napokon prestali da kriju šta osećaju i da budu kukavice. Sada napokon mogu da budu srećni zajedno.

...

Prespavala bi sve te sate bez njega, i ubrzala vreme da sve proživi sa njim. Ali isto tako, zaustavila bi sve u onom trenutku kada je u njegovom zagrljaju, da zauvek može da bude tako srećna.

...

„Ne smem da te izgubim Kejt, previše mi značiš.“

Maj 2009.

„Jako mi nedostaješ, jedva čekam da te vidim. Ali ovako bolestan Kejt, ništa mi ne vredi. Kako da budem pored tebe a da ne smem ni da te poljubim?“

...

„Ti si moja ljubav.“

...

„Ne želim da idem, hoću da ostanem sa tobom.“

„Džejk, i ja želim da ostaneš ovde, ali znaš da moraš da ideš, zakasnićeš.“

Jun 2009.

„Kejt, znam da puno gubim, ali ja više ne mogu da budem sa tobom.“

...

„Šta želiš od mene? Da budem sa tobom samo da bi ti bila srećna?“

...

Jul, avgust, septembar 2009.

Onoga jutra kada ju je iz sna prenula misao o njemu, shvatila je da ni prethodna noć nije donela zaborav. Uzdahnuvši duboko, napravila je bolnu grimasu kao da pokušava da uništi neku svoju misao. Ali nikako joj to nije uspevalo. Pokušavala je cele noći da misli o temama koje je udaljavaju od njega, ali taman kada bi počela da oseća smiraj, i kada bi san počeo da je obuzima, njegove smeđe oči blesnule bi u tom mraku njenih misli. Tada bi, na taj bol hiljadu sečiva kroz njene grudi, odgovarala naglim otvaranjem očiju. Još ne bi ni shvatila koliko boli, ali strah od tog bola koji dolazi bi joj otvorio oči. Onda bi je preplavio taj talas razočarenja. Definitivno je došlo novo jutro, svanuo je novi dan, ali ona to ne može da shvati. Obično dva dana deli noć koja donosi san, a u ovoj noći, kao i u mnogim prethodnim, tog sna nije bilo. Tako je, novo jutro je svanulo. I to jutro znači početak još jednog dana bez njega.

...

Ovo nije bilo jedno od onih jutara kada je ostajala još dugo tako ležeći u krevetu, njenoj prestonici tuge, očajja i uspomena. Obično bi to radila – ostajala bi što duže ležeći tako, beživotna. I sve što je radila bili su pokušaji da natera sebi san na oči i spasi se muka, tog razarajućeg bola i praznine koju ima u sebi kada joj sećanja na njega oboje to crnilo njenog beživotnog stanja. Taj san, ako bi uplivavanje u kontrolisane misli udaljene od njega mogle da se nazovu snom, mogao bi da prekrati sate tokom kojih bi, za vreme tog dana, bila skrhana. Ali, ovo nije bilo jedno od tih jutara. Čim je ugledala svetlost dana, uspeła je da natera sebe da što pre ustane iz kreveta i na silu radi sve uobičajene stvari. Ali, makar je to bio pomak. Bilo je dana kada bi joj jutarnje umivanje bilo zamenjeno plakanjem, kada bi kao bolesna nepomično ležala zgrčena u krevetu, i kada bi jedva uspevala da natera sebe da na dan pojede po parče prepečenog hleba.

...

Nije mislila da će biti tako kada ga bude ponovo sreła. Mislila je da će biti mnogo teže. Ali, u stvari, ona nije shvatala, nije dozvoljavala sebi da shvati, koliko joj je zapravo teško. Svaku svoju emociju morala je da

potisne duboko u sebe. Nije smela da oseća. Svesno je znala koliko ju je on povredio, ili možda još bolje rečeno, koliko ju je povredila sudbina. Ni ovaj put sudbina nije dozvoljavala da onaj koga ona voli, voli nju. I u ovoj situaciji, sada tako blizu njemu, nije trebalo da ga voli, nije trebalo da ga mrzi, trebalo je da bude ravnodušna. I iako to nije pokazivala, i iako nije sebi dozvoljavala da je taj osećaj obuzme, duboko u sebi je gorela. Sve je bilo duboko u njoj, i ona nije smela, a nije ni znala, kako da taj plamen ugasi. Pogled u njegove oči bio bi kao dodavanje ulja na vatru, svakog trena gorela bi sve više, i počinjala je da shvata. Počinjala je da shvata kako joj je zapravo, i ko je u stvari taj momak, sa kojim nema nikakve dodirne tačke u ovom momentu, i ne sme da ih ima. Shvatala je da je to On, a onda bi to bilo loše po nju, jer on više ne bi bio nepoznat, te bi bilo sve bolnije. Kada ga ne bi gledala, on bi za nju bio samo stranac, ali pogled u njegove smeđe oči, budio bi u njoj, sve ono što je pokušavala da zaboravi. Od svega što su imali zajedno, ostala je samo želja za zaboravom svih uspomena. Ili bolje rečeno, želja da te srećne uspomene ne bole. Kako je čudno, i sada verovatno dele istu želju, ali su sada dva stranca. Ona ne zna da li je to i njegova želja, ali zna da njena jeste – da kada pogleda u njegove oči ne počne da gori od tog vrtloga njihovih sećanja. A ako tako bude lakše, želi i da za nju on ostane taj stranac.

...

Znala je ona. I te kako je dobro znala. Znala je da je početak te njihove ljubavi u stvari početak kraja. Kraj svemu onome što su imali pre toga. Igre skrivenih pogleda, nežnih reči, snažnih zagrljaja, tajnog držanja za ruke, širokih osmeha, prikrivene ljubomore i nevinih poljubaca koji su priželjkivali da jednom uspeju da ujedine njihove usne. I bila je u pravu. Ubrzo je tome došao kraj. I ne samo kraj njihovoj ljubavi, već je morala da stavi tačku i na tu priču čežnje, čekanja, i nadanja. Tešilo ju je to što će makar kraj biti ispunjen ljubavlju, i nadala se da će baš ta ljubav možda moći da odloži kraj. Ali nije znala da baš onako kako je Ona volela Njega, početak voli kraj. A onda je bilo još teže to što novi početak nije dolazio. Jer baš kao što kraj nije voleo novi početak, tako ni On nije voleo Nju.

...

Oktobar, novembar, decembar 2009.

Sada je već naučila. Toliko se dobro izvežbala u tom bežanju od stvarnosti, da sada kada joj on prođe kroz misli, ne mora da ponovi sebi da ne sme o tome da razmišlja. Već zna, već beži od toga, zatvara srce, i zaustavlja svaku emociju. Ne dopušta da je uspomene dotaknu. Ne dopušta sebi da shvati da su te uspomene njene, da se to njoj dogodilo. I to je ponekad plaši. Ne želi da zaboravi svaku njihovu uspomenu. Ali njeno povređeno srce misli drugačije, stvara odbrambeni mehanizam. Ali ona se teši time da su sve

te uspomene duboko u njoj. I jednom, kada bude mogla da se suoči sa stvarnošću, one će isplivati na površinu. Ali ne zna koliko će to biti dobro po nju.

...

Morala je da potisne svaku uspomenu pre nego što je stigla da je stvori. Bili su toliko srećni. Ili je makar ona bila. Ali nije prošlo ni tri dana od tog jedva prekinutog poljupca kada se te njihove poslednje zajedničke večeri odvajao od nje, a on ju je već ostavio. Nije stigla da stvori te njihove poslednje uspomene, jer nije smela da se seća nijednog od tih trenutaka. Jer bi je bolelo.

...

I dalje misli o njemu. Zna da treba da krene dalje, i krenula je ona, donekle. Ali, dogodi se mnogo puta da joj je on prva i poslednja misao. Dogodi se veoma često, da je on glavni akter njenog sna, ili razlog zašto je san prekinut njenim pokušajem hvatanja vazduha.

...

Na stranicama njenog dnevnika piše: „On ima drugu. Onu koju je sve ovo vreme voleo. Onu o kojoj je maštao dok je bio sa mnom, i o kojoj je pričao sa sjajem u očima. Onu za koju su svi njegovi prijatelji pitali.“

...

15.05.2014. 20:42 Sadašnjost

Kejt izlazi iz kafića, osećajući se bolje nego ikada u životu. Ne treba joj on, niti ijedan drugi, da bi zaista bila srećna. Kiša više ne pada. Kejt se upućuje ka trgu, sa najširim osmehom koji ima. A onda zastaje. Jer ispred nje stoji osoba koju, sada to shvata, još uvek nije uspela da preboli. Za svih ovih pet godina. I izgleda da se prevarila. Opet će je sustići ta bol koju oseti svaki put kada ostane sama. Samo što je sada bol došla ruku pod ruku sa onim ko ju je stvorio. Njegov pogled i dalje izaziva u njoj milionski otkucaj srca u minuti, drhtaj ruku, klecanje kolena i potpunu nemogućnost upravljanja samom sobom. Toliko joj je sada postalo hladno, ali hladnoća ne dolazi spolja, sa mokre odeće, već iznutra. I zna da je on jedini koji može otopiti led koji se svih ovih godina stvarao u njoj. Ali isto tako, zna da njemu nije hladno.

Preko njegovog lica razvlači se osmeh koji nikada nije mogla da zaboravi. Osmeh, koji bi mogao da uništi sve loše što postoji, i kupi ceo ovaj svet.

Jelena Stančić

9:52

Imala sam devet godina. Tog jutra jesen je pokazala svoje lice, crveno lišće sakrilo je stazu ispred zgrade a tamni oblaci dodirivali su vrhove najviših stabala. Probudila sam se pre ostalih. Bila sam budna, ali nisam htela da ustajem iz kreveta. Nisam mogla da spavam od uzbuđenja. Toga popodneva je trebalo da dođu baka i brat iz Dablina u posetu. Nisam ih dugo videla, a i majka se baš radovala. Otac već dve godine nije sa nama. Da budem iskrena, i nije mi toliko loše bez njega. Možda zbog toga što u njemu nikad nisam videla tu podršku koja mi je trebala. Ili sam bila previše zahtevna.

Baka je stigla oko 4 sata, brat nešto kasnije i taj dan ću pamtiti zauvek. Nikad više smeha i nikad više priče. Brat ima devojkicu tamo, zove se Sara i kaže da je jako fina. Nadala sam se da ću je uskoro upoznati. Baka dugo nije izgledala tako zdravo. Bila je vesela i rumena, kao devojkica. To me je činilo srećnijom celog dana. Ali, dan je veoma brzo prošao.

Ovo jutro se ne razlikuje od tog. Prošlo je deset godina. Tačno deset godina, jutro je isto ali sve drugo je dosta drugačije. Brat je posle tog dana došao samo još par puta, oženio se i ne priča više sa majkom. Majka se protivila, nije želela da on bude sa Sarom.

Izgleda da još neko vreme neću znati ko je od njih dvoje u pravu. Bake više nema. Nije dugo prošlo posle onog savršenog dana i ona je umrla. Iznenada. Bila je zdrava ali izgleda da joj je bilo vreme. Jako dugo mi je trebalo da pređem preko toga. Ali sada sam bolje. Opet sam se probudila pre majke, baš kao i tog dana. Ležim u krevetu i gledam u stare fleke na plafonu. Oduvek sam na fleke gledala kao na znake da prošlost postoji, pa su mi jako drage. Ustajem iz kreveta, oblačim plave meke papuče i prilazim prozoru. Sunce je danas odlučilo da se ne pojavljuje, i meni to sasvim odgovara. Kapi kiše igraju se na mom prozoru, listovi na hrastu pored zgrade kreću se u ritmu vetra. Ljudi žurno ulaze u autobuse, neprekidno more automobila kruži oko naselja a meni se pije kafa. Jaka, toplá, malo mleka i dosta šećera.

Uzela sam tanki ogrtač i pošla u kuhinju. Lagano sam silazila niz stepenice da se majka ne bi probudila. Ona radi dva posla da bismo nas dve imale novca i zaslužuje dobar odmor vikendom. Volim našu kuhinju. Sve je na dohvat ruke. Crvena je, ima puno vratanaca i malih otvora za sitne stvari. Imamo dva šporeta. Manji je star petnaest godina, baka ga je koristila u našoj staroj kući i zato mi je uvek lepše njega da koristim. Brzo sam završila sa kafom i popela se nazad u sobu. Šolju sam stavila na stočić pored kreveta, uzela sam laptop i sela. Neko vreme sam pokušala da se koncentrišem na nebitne sitnice i nezrele priče na društvenim mrežama kad mi je pažnju privukla sirena koja se sve jače i jasnije čula. Ustala sam i ponovo prišla prozoru taman na vreme da vidim da se kola hitne pomoći zaustavljaju ispred naše

zgrade. Pomislila sam da baka sa trećeg sprata opet ima problema sa kukom i ponadala se da će joj biti bolje.

Okrenula sam se na petama, uzela šolju sa kafom i otpila gutljaj. Osetila sam kako toplota ispunjava moje grlo i na sekund sam bila srećna.

Čula sam zvonjavu i jako lupanje. Kao da su se ruke stvorile oko moga srca i snažno ga zgnječile. Ispustila sam šolju i potrčala kod majke u sobu. Ležala je na podu sa znojem na čelu i bolom u očima. Podigla je ruku tek toliko da mi pokaže u pravcu vrata. Ustala sam i otrčala do ulaznih vrata, otvorila i dva bolničara su žurno utrčala u stan. Jako sam gurnula vrata i kada sam se okrenula da potrčim nazad kod majke u sobu, pala sam. Kao ka je neko povukao tepih ispod mene. Udarila sam glavu u cipelarnik i trebalo mi je par sekundi da se priberem. Sa poslednjom šakom snage sam ustala i dovukla se do sobe. Majka je i dalje bila na podu. Sada je plakala. Nije mogla ništa da izgovori. Sela sam pored nje i milovala joj čelo. Pogledala me je velikim zelenim očima i izgovorila nečujno „hvala ti“. Izgledalo je kao da te reči vise u vazduhu negde iznad nas. Tada sam joj poslednji put videla otvorene oči. Krupne suze napuštale su moje oko ali reči nije bilo. Duša je imala šta da kaže ali je grlo nije slušalo. Jedan od bolničara me je odgurnuo, pokušavali su da je ožive nekoliko minuta ali ništa se nije desilo. Zabeležili su to vreme, 9:52. Zabeležili su vreme i moj život. Ponovo sam prišla do nje, namestila joj porub na spavaćici pošto nikada nije volela da bude nesavršen i poljubila je u hladno čelo. „Nema na čemu“, i još jedan poljubac. Osećala sam se kao da je deo mene tada oduzet. Kao da se jedan deo mog života upravo završio a drugi čeka neki znak da bi počeo.

Taj znak pojavio se samo nekoliko sekundi posle toga, ponovno zvono. Došla sam do vrata, neka čudna energija mi je pomogla da ih otvorim i ispred mene je stajao moj brat. Imao je zabrinut izraz lica. Ja nisam imala izraz, imala sam samo suze. Čvrsto me je zagrlio i milovao po kosi. Rekao je da ga je majka zvala sinoć i rekla mu da dođe ujutru da razgovaraju. Kao da je nešto predosetila. Bolničar je izašao iz sobe sa telefonom. Brat ga je pogledao pun nade i ispustio me iz naručja. Potrčao je u sobu i video majku na podu. Nikada ga nisam videla tako slabog. Samo je seo pored nje. Nije je više pogledao. Uzeo je njenu ruku i gledao u prazno. Ta slika mi se urezala u sećanje i mislim da nikada neću moći da se oslobodim tog mučnog osećanja.

Érzed, ott van benned, talán nem feltűnő, talán észrevehetetlen, de ott van. Mosolyogsz, mintha minden rendbe lenne. Igen, mintha. Állarcot viselsz. Miért? Mert nem akarsz gyengének tűnni. Nem akarsz, hogy lássák a gyengeségeid. Ez talán félelem? Vagy biztonság? Vagy talán mindkettő, de nem érdekes. Vannak dolgok és lesznek is, melyek örökre belénk fúródna jó mélyre, ami már nem a szívünkre, hanem a lelkünkre hat. Fájdalo, fájdalom, ezt mondják, és már lassan te is elhiszed. Bár nem mindegy, hogy egyes dolgok mennyire vannak hatással ránk, hiszen ezek kisebb-nagyobb fájdalmakat okozhatnak. Az életben sok, sőt rengeteg pofont kapunk, de nem kell ez felfogni úgy, mintha rossz ember lennél, vagy, hogy mindig rosszat cseleksz. Vagy talán tényleg rossz ember vagy? Nem, nem vagy az. Követtél el dolgokat, igen rosszakat, de nyugodj meg, én is. Tévedtem, bántottam embereket, engem is bántottak, de ki nem? Ki az az ember, aki annyira tökéletes, aki sosem hibázik, aki mindig mosolyog, aki senkit sem bánt meg, akinek nincsenek rossz szokásai, aki nem lesz dühös ha a tévé elé állsz, miközben a kedvenc műsora megy? Hát senki, nincs tökéletes ember! Te sem lehetsz az, és ne is várják el tőled, hogy mindig helyesen dönts, vagy, hogy komoly és nagy döntéseket hozz. Eljön mindenképp az ideje az élet hosszú és szép, de csak akkor, ha te teszed azzá. Nincs idő foglalkozni a rosszal, a bánattal, a fájdalommal. Nincs, tényleg nincs. Te sem szeretnél 30-40 év múlva úgy visszagondolni erre az időre, hogy egész nap ültél bezárkózva szobádba. Vagy, hogy egész nap szomorú idézeteket olvastál vagy akár drámákat néztél, közben a könny gördült végig az arcodon. Nem, ez nem helyes, élvezd az életed minden percét, sőt pillanatát. Koncentrálj a fontos dolgokra, nem ezek nem mindig a nagy dolgok, sok apró dolog is fontos lehet, sőt némelyik fontosabb, mint egy általad vélt nagy dolog. Fogadj el minden percet, mint egy ajándékot. Éljezd a perceket, örökítsd a pillanatokat, csinálj képeket, melyek később emlékek lehetnek számodra. Ne hidd, hogy azt szeretném, hogy egy érzéketlen ember légy, nem, nem szeretném azt, csupán csak annyit, hogy ne engedd, hogy a fájdalom, a düh vagy a magányosság birtokoljon, ne hagyd, hogy szomorú légy. Néha viszont, legyen bárki bármilyen erős, igenis érzékenyülhet. Csordulhat könny az arcára, eláztathatja a párnáját, de másnap meg kell, hogy mossa arcát és újra vidám legyen. Nem kell a múlton rágódni, mert abból jó sosem lesz, és ha állandóan a múlton eszed magad, sosem lesz időd a jelenben élni, ami sokkal fontosabb annál, ami volt. Volt, ami volt, a megtörtéteket nem lehet visszacsinálni. Tanulj a dolgokból, ne kövesd el ugyanazokat a hibákat. Te is egy ember vagy a sok közül, ne akarsz olyan lenni, mint sokan mások. Kövesd a saját utad, a saját céljaid. Nem érdekes, ha örökké a tömeggel közlekedsz, tapos magadnak ösvényt és azon haladj.

Osećaš, u tebi je, možda neupadljivo, možda neprimetno, ali je tamo. Smešiš se, kao da je sve u redu. Da, kao. Nosiš masku. Zašto? Jer ne želiš da deluješ slabo. Ne želiš da vide tvoje slabosti. To je možda strah? Ili sigurnost? Ili možda i jedno i drugo, ali nije važno. Ima stvari i biće ih, koje zauvek u nas prodiru veoma duboko, koje više ne utiču na naše srce, već na dušu. Bol, bol, kažu, i polako i ti počneš da veruješ u to. Iako nije svejedno, koliko neke stvari imaju uticaja na nas, a one mogu uzrokovati manju ili veću bol. U životu dobijemo dosta, odnosno puno šamara, ali to ne treba shvatiti kao da si loš čovek, ili da nešto loše radiš. Ili si možda stvarno loš čovek? Ne, nisi. Radio si stvari, stvarno loše, ali smiri se, i ja sam. Grešio sam, povređivao ljude, i mene su povređivali, ali ko nije? Ko je taj, koji je toliko savršen, ko nikad ne greši, ko se stalno smeška, ko nikoga nije povredio, ko nema loše navike, ko se neće ljutiti kad mu zakloniš teve dok se daje njegova omiljena emisija? Pa niko, ne postoji savršen čovek! Ni ti to nisi, i neka ne očekuju od tebe da uvek donosiš prave odluke ili da donosiš ozbiljne i velike odluke. Za sve dođe svoje vreme, život je dugačak i lep, ali samo ako ga ti takvim načiniš. Nema vremena za loše, tugu, bol. Nema, zaista nema. Ni ti ne bi želeo da se za 30 - 40 godina setiš ovog perioda, dok si ceo dan sedeo zatvoren u sobi. Ili da si ceo dan čitao tužne citate ili gledao drame dok su suze lile niz tvoje lice. Ne, to nije dobro, uživaj u svakom minutu svog života, u svakom trenutku. Koncentriši se na važne stvari, ne, to nisu uvek krupne stvari, mnogo detalja može biti važno, štaviše ništa nije važnije, od onoga što ti smatraš velikim. Prihvati svaki minut, kao da je poklon. Uživaj u minutima, ovekoveči trenutke, pravi slike, koje će ti kasnije biti uspomena. Veruj mi, ne želim da postaneš bezosećajan čovek, ne bih to želeo, samo želim da ne dopustiš da te obuzmu bol, bes ili samoća, ne dozvoli da si tužan. Nekad pak, koliko god da je neko snažan, može biti slab. Može mu poteći suza niz lice, može natopiti jastuk, ali sledećeg dana treba da se umije i da ponovo bude veseo. Ne treba se baviti prošlošću, jer iz toga ništa dobro ne može da proistekne, i ako se stalno jedeš nad prošlošću, nikada nećeš imati vremena da živiš u sadašnjosti, što je mnogo važnije od onoga što je bilo. Bilo je šta je bilo, događaje ne možemo promeniti. Uči iz stvari, ne čini iste greške. Ti si čovek, jedan od mnogih, ne želi da budeš isto što i ostali. Sledi svoj put, svoje ciljeve. Nije vredno da zauvek ideš sa masom, utabaj svoju stazu i po njoj hodaj.

Jutro se polako budilo, a ona je i dalje nepomično sedela na ivici uredno nameštenog kreveta gledajući u jednu tačku. Celu noć nije se usudila da zaspi. Kroz glavu su joj iznova i iznova prolazile slike i reči koje su se duboko urezale u srce, reči oprastanja, još gore – ostavljanja. Nije želela da sklopi oči, jer bi joj se, kada bi se to slučajno desilo, njegov lik rugao i smejavao njenim suzama u podsvesti. Bolelo je, ali morala je da izdrži, njemu u inat.

Čula je korake kako dobuju po stepeništu, znala je da majka ide da je budi. Namerno se zavukla u krevet kako ne bi uplašila majku, a i kako je niko ništa ne bi pitao. Kada je majka pokucala hrapavim glasom iznemoglim od plakanja odazvala se i rekla kako se upravo probudila i da za deset minuta silazi na doručak, samo da se malo sredi. Bezvoljno se odvušla do kupatila. Kada se pogledala u ogledalo, nije više mogla da vidi onu prelepu osamnaestogodišnjakinju, visoku, crnu, sa krupnim, sjajnim bademastim očima, već nepoznatu devojkicu, iznurenu, bledu sa nateklim kopcima i očima vlažnim od suza. Pokušala je da nabaci malo šminke, kako bi popravila svoj spoljašnji izgled, jer je to bilo jedino što je i mogla da promeni. Svoje unutrašnje stanje nije mogla da našminka kako bi se osećala ponovo kao nekad, nije bilo maskare za slomljena srca, ni pudera za razočaranje.

Nezainteresovana, sela je za sto ignorišući oca i majku i odsutno počela da žvaće komad tosta koji joj je majka prethodno stavila u tanjir. Primetili su da nešto nije u redu, njihova mala Lana je uvek bila brbljivica, i uvek je veselo pozdravljala svoje roditelje kad god bi sišla na doručak.

Otac ju je upitao:

– Lana dušo, je li sa tobom sve u redu? Nemaš nekakav problem?

Samo je odmahнула glavom i nastavila mrtvo da prebacuje komadić tosta po ustima, a majka je ocu dala znak da više ništa ne pita.

Marko i Lana zabavljali su se od njene šesnaeste godine. Bio je njena prva velika ljubav. Marko je bio stariji dve-tri godine od Lane ali je bio fin dečko, bez ikakvih loših navika. S obzirom na to da su živeli u maloj sredini nije bilo teško da se sretnu i upoznaju. To se desilo negde oko Laninog šesnaestog rođendana, kasnije je govorila da joj je to bog podario najlepši poklon, i da su se mama i tata džabe trudili oko kupovine gomile firmiranih stvari za njihovu princezu. Brzo se zaljubila u njega. Valjda zato što je Marko bio iskusniji i znao je sve fore na koje padaju devojkice poput Lane. Lanu je bilo teško zaseniti, imala je visoke kriterijume i strogo je ocenjivala svakog ko bi pokušao da joj se udvara čak i sa njenih šesnaest godina. Gotovo da je i Marka otpisala, ali joj je on, shvativši da devojkice poput nje i dalje sanjaju princa na belom konju i beskrainu romantiku, podario baš ono što je želela i zauvek ukrao njeno srce. Ona je bila neizrecivi romantik,

da se od romantike umiralo ona bi sigurno bila prva žrtva. Nikad nije prestajala da veruje u bajke i znala je da i nju negde čeka princ kao Pepeljugu ili Snežanu. U Marku je videla svog princa. Jedini problem bio je u tome što Lana nije znala da nema svaka priča hepiend. Brzo se njena ljubavna idila pretvorila u mrtvo more suza u kom je plutalo njeno slomljeno srce. Ipak, bila je samo dete, željna da prebrzo postane žena, ali preko noći se ne odrasta. Desilo joj se ono što mora da se desi svakoj od nas kad-tad. Zaletela se, udarila glavom o zid, ali otrezniće se. Lana je bila pametna devojka, znala je da je život tek pred njom i brzo je shvatila da će doživeti još mnogo situacija kao sa Markom, ali sledeći put će biti spremna. Biće spremna da prepozna laž i da joj se otrgne, bez rana na srcu. I baš zbog toga nije mrzela Marka. Naprotiv, bila mu je zahvalna. Jer na kraju, pomogao joj je da odraste i postane borac.

Miodrag Vujaković
NEBESKOPLAV OKEAN

Živi punim plućima! Dok si na pučini, nek te prži podnevno sunce! Nek ti bude dovoljno osveženje koje donose talasi šibajući o krmu– zaboravi na studene dubine! Sudba sprema mučno utapanje svim roniocima!

– Tako govori narod.

Istina, takve kao vi bi okean nemilosrdno utopio – kad nemate škrge! ... Bojite se dubinske studeni, a i sami čuvate svoju hranu na ledu kad ne želite da se pokvari. Sa kojim licem ja to pričam, zar s onim na potiljku?

Znate li kako pijanom čoveku cvokoću zubi od same pomisli na trezvenost? Greje vas bliskost suncu? Ha, pa kad vam je cela vizija sveta izvrnuta naopačke! Vi, zapravo visite naglavačke o površini vode dok sunce, poput ognjenog kotla, čeka da vas proždere čim vas more skroz odbaci!

Pa sad, imaš li smelosti da se vineš u bezdane dubine, i zajedno sa orlovima roniš po visinama? Ili ćeš se samoobmanjivati da je sunce iznad?

Miodrag Vujaković
PRIZMA

Crna i bela – te dve najodvratnije boje! Spotiču jedna drugu u ratu za bezuslovnost. Gadne su mi i sve njihove međuboje... Licemerno i podmuklo se smeškaju sve sive nijanse dok proglašavaju lažni kompromis!

Kako daltonisti dočarati lepotu duge, kad sve šareno kasapi zenice svikle na jednobojnost? Čak i moja najveća ambicija drhti pred takvim izazovom.

Neka ih! Kad ne mogu da se odvaže da plivaju u ovim brzacima, nek svojim terazijama pokušavaju izvagati paru koju iz vode izvlači podnevno sunce! Ne znaju oni da vage postoje za stene i kamenje, ne za boje! Ne znaju oni! Ili, kako bi bezobzirna iskrenost rekla, ne znate vi!

Ovaj jednoliki snop svetlosti možemo unazad kroz epohe pogledom propratiti do bespočetka... neka nam sadašnji momenat ne bude osa simetrije na stazi vremena!

Povedimo rat protiv istorije – i neka nam staklena prizma bude glavno oružje. Ona ima moć da učini da se ceo spektrum nijansi ujedini u razdvajanju! Umoči kist u tu paletu prelivajućeg šarenila, i njime oslikaj budućnost! ... I reci mi, koja je TVOJA omiljena boja?

Miodrag Vujaković
BOGOVI IPAK POSTOJE

Ah, kako je ukusno ovo nisko voće! Neopisivo je blaženstvo kojim njegovi sokovi pune grlo! Samo ludak bi pored toga želeo da se penje više! Plodovi visine su gorki i otrovni!

– Tako govori narod.

Tako pričaš, jer su oblaci neprobojni za tvoj lenji pogled! Šta je iznad? Eh, šta je iznad... Bujne krošnje bogate plodom – plodom uistinu gorkim... Gorkim za žvakanje, da! Ali, posle njega ostaje sladak ukus na jeziku.

Voće to je lekovito za orlove, a otrovno za bogove. Ovi drugi, čim ga sažvaću, ono im se osveti pa njih sažvaće iznutra – tako da od njih ostane prah. Prah koji orlovi mahanjem svojih krila oduvaju nazad na zemlju – njihovu kolevku, i njihovu grobnicu. Visine su nemilosrdne prema svemu njihovog soja.

Samo još orlovi samotnjaci sad preleću te oblake... noseći oči mrtvog boga u kandžama! Zenicama tim se sad činite malim poput mrva i mrava! Ali, zar niste to i želeli?

AUTORI I AUTORKE

SZERZŐK

NAGRAĐENI AUTORI I AUTORKE

Isidora Adlešić, Novi Sad

/22. februar 1996, Tehnička škola „Mileva Marić Ajnštajn“, Novi Sad/

„Zovem se Isidora Adlešić. Za poeziju sam se zainteresovala prvi put kada sam pročitala zbirku pesama Milene Marković *Pre nego što sve počne da se vrti*. Tada sam i sama pokušala da pišem i shvatila koliko me to oslobađa i pomaže mi da rešim neke unutrašnje dileme. Osim poezije uživam u čitanju kriminalističkih romana i biografija. Zanimaju me i mnoge druge oblasti u umetnosti kao što su: slikarstvo, fotografija, pozorište, dizajn, muzika. Fotografijom se bavim u slobodno vreme, uglavnom se fokusiram na detalje i neprimetne sitnice. Takođe me fascinira i sve vezano za Japan i japansku kulturu. Svoj život ne mogu da zamislim bez muzike, omiljeni žanrovi su mi rok i pank. U budućnosti ne vidim sebe samo u jednom poslu, volela bih da se oprobam u svim oblastima gde mogu da ispoljim svoju kreativnost, ali najviše me privlače kostimografija i dizajn. Umetnici koji me najviše inspirišu su Salvador Dali, Egon Šile i Pablo Pikaso. Moram da spomenem svoj omiljeni citat i donekle životni moto: *Find what you love and let it kill you* - Čarls Bukovski.“

Hanna Gyömbér, Kikinda

/23. jun 1996, Zentai Gimnázium/

„Gyömbér Hannának hívnak, 18 éves vagyok. Kikindán születtem, itt fejeztem az elemit, majd az utam Zenta felé kanyarodott, ahol végül a gimnáziumban kötöttem ki. Az íráshoz erősebb szálak nem igazán kötnek, nem tartozik a főbb hobbijaim közé. Tudom, kicsit ironikus ezt így hallani, de ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy nem kedvemre való időtöltés. Egyszerűen nem tudok magamra erőltetni semmit, de ha van ihlet, akkor születik egy rakás vers/novella, majd ezt egy hosszabb, meddő időszak követi. Bár néhány amatőr írói oldalon publikáltam már párat az írásaim közül, és meg kell hagyni, elég sok pozitív visszajelzést és építő jellegű kritikát kaptam már. Ez bizony jól esik az ember lelkének, és talán ezért sem fogom elhagyni az írást, mint időtöltést.“

Nagyon szeretek filmekkel foglalkozni (értsd: szinte 0-24-ig görnyedve filmeket nézni), és egyben talán ez is a legnagyobb gond velem: képtelen vagyok a saját életemet élni. Én ezt abszolút nem így gondolom. Szerintem egy jó film még a legpocsékabb napot is képes kellemesebbé tenni. A moziba járás

élményéről nem is beszélve! Azt is bátran bevallhatom, hogy szeretek olvasni is, legfőképp Jókai Mór van rám nagy hatással. És a képregényekkel is jóban vagyok!

Röviden ennyit tudnék mondani magamról.“

„Zovem se Hana Đember i imam 18 godina. Rođena sam u Kikindi, ovde sam završila osnovnu školu, a posle toga upisala gimnaziju u Senti. Pisanje nije moj omiljen hobi jer retko dobijam ideje. Ali, kad dođe nešto onda se trudim da to uradim maksimalno. Znam, zvuči malo ironično, ali ovo uopšte ne znači da ne volim pisanje. Par pesama već sam uspela da objavim i dobila sam za njih puno komentara ali i kritike, što mi se dopada. Volim da gledam filmove, što neki misle da nije baš dobar hobi, jer ne živim svoj život. Ali ja ne mislim tako – jedan dobar film čini dan boljim. Da ne govorim o doživljaju odlaska u bioskop! To hrobro mogu da kažem: volim čitanje knjiga, a moj omiljen pisac je Mor Jokai. Uz knjige volim još i stripove! Ukratko, toliko o meni.“

Attila Kremer, Bečej

/1. septembar 1995, Tehnička škola Bečej/

„Krémer Attila vagyok. Születtem 1995. szept. 1-jén Újvidéken. Jelenleg Óbecsén élek. Idén fejeztem a középiskolát (Műszaki Iskola Óbecse). Októbertől a szabadkai VTS főiskola diákja leszek.

Az írás már régóta érdekelt, de csak idén mélyedtem el benne jobban. Részt vettem a KMV-n (Középiskolások Művészeti Vetélkedője), ahol a döntőig jutottam. Imádok olvasni, erre is csak tavaly jöttem rá. Műfajtól függetlenül szeretek mindenféle könyvet. Írásaimban történet és karakter központú vagyok.

Szeretem a nem mindennapi dolgokat, amiről gyakran szeretek írni is. Úgy érzem ma, a legtöbb könyvből hiányzik az üzenet. Én mindig próbálok valami üzenetet átadni.

A kedvenc könyvem a Zabhegyező.“

„Ja sam Atila Kremer. Rođen sam 1. septembra 1995. u Novom Sadu, sada živim u Bečeju. Završio sam srednju školu (Tehnička škola Bečej). Od oktobra biću đak Visoke tehničke škole u Subotici.

Pisanje me već dugo interesuje, ali sam tek ove godine počeo ozbiljno da pišem. Bio sam učesnik KMV, gde sam stigao do finala. Volim da čitam, to je nešto što sam otkrio prošle godine. Bez obzira na žanr, volim sve vrste knjiga. U mojim radovima priča i likovi su glavni. Volim neobične stvari i volim da pišem o tome.

Osećam da današnjim knjigama nedostaje poruka; ja uvek pokušavam neku poruku da pronađem. Moja omiljena knjiga je *Lovac u žitu*.“

Andrija Milovanović, Mataruška Banja
/21. januar 1996, Gimnazija Kraljevo/

„Rođen sam 29.01.1996. u Kraljevu, gde sam završio osnovnu školu, a trenutno pohađam filološki smer Gimnazije u Kraljevu. Sebe bih opisao kao zaljubljenika i kao osobu koja voli da uživa. Zaljubljen sam u mnoge stvari: književnost (posebno srpsku književnost 20. veka), renesansno slikarstvo, Kubu, prirodu, jahanje...

Za književnost sam se zainteresovao kada sam pošao u srednju školu, a počeo sam da pišem nakon što sam se susreo sa delima Borislava Pekića, koji je moja velika inspiracija. Do sada sam osvojio 'Pekićevu nagradu' na konkursu koji raspisuje Treća beogradska gimnazija i jedna moja priča je uvrštena u zbornik kratkih priča koji je promovisan na manifestaciji 'Dani Gordane Brajović' u Aleksincu. U bliskoj budućnosti bih prvenstveno voleo da upišem istoriju umetnosti, ali i da nastavim sa pisanjem i radom iz oblasti književnosti.“

Kristina Nikolić, Novi Sad
/9. avgust 1998, Tehnička škola „Mileva Marić Ajnštajn“, Novi Sad/

„Zovem se Kristina Nikolić, završila sam treći razred srednje škole u junu i upisala Fakultet primenjenih umetnosti u Beogradu, smer savremeno odevanje. Od detinjstva slabo vidim razliku između realnosti i mašte, i moji roditelji to najviše primećuju pa potom i svi ostali. I dalje pokušavam da pronađem pravac u umetnosti koji će me najviše opisivati i kroz koji ću najviše moći da se iskažem, i pored toga što sam već upisala fakultet. Otvorena sam za kreativnu akciju 00-24, bilo da se radi o nekom projektu iz oblasti filma ili je u pitanju samo ukrašavanje kutijica za nakit.

Trenutno me, pored odevanja, najviše interesuje istorija kostima, istorija pozorišta, istorija filma i dramaturgije, režija, komparativna književnost i poezija u prozi, kojom se najviše i bavim. Kada je u pitanju pisanje. Nemam omiljenu knjigu jer je to jedan svet koji stvaramo oko sebe tog trenutka dok čitamo i nikada ga ne možemo ponoviti. Ali imam omiljenog pisca. Milena Marković mi je obeležila poslednje dve godine, volim da je recitujem i glumim više nego da je čitam u tišini, jer pokušavam da je zaista shvatim; sa njenom emocijom i donekle estetikom mogu čak i da se poistovetim.

Najbolje se osećam u pozorištu iako sam ga se kao mala bojala. Volim da provodim vreme sama i sa ljudima koji me na bilo koji način pokreću, čak i u ostavljenim žutim gumenim čizmama na pešačkom prelazu pronađem priču za nešto. Trenutni cilj kome težim je spajanje svega što znam u jedan projekat. Volim da šetam po antikvarnom i polovnom delu buvljaka. I najviše volim da crtam. Toliko o meni! :)“

Dejan Prčić, Subotica

/23. jun 1995, Hemijsko-tehnološka srednja škola, Subotica/

„ime mi je dejan prčić, odnosno ime mi je dejan a prezime prčić, pa su mi ime i prezime dejan prčić. rođen sam u subotici u junu 1995. to je lep grad, ako niste, posetite ga, kad ga posetite obavezno idite u pozorište, ali onda bežite, jer ako vas očara pa natera da ostanete kad-tad će vam doći glave – ako ne pre – onda nakon sedam dana – kada upoznate svakog stanovnika ovog grada.

od ove godine sam student fakulteta dramskih umetnosti u beogradu na katedri dramaturgije.

svaki put kada grmi i seva nalazim se u predinfarktnom stanju.

svaki put kada pokušam zamisliti sebe kao starca toliko mi se to čini nemogućim da sam umislio da ni neću doživeti starost.

poznajem toliko divnih ljudi da se plašim da sam sve vredne ljude već upoznao.

znam da to nije tako.

dane provodim zaglavljen između stvarnosti i mašte i tu sam naučio da je život ipak lep, samo se treba pomiriti sa tom činjenicom.“

Jelena Stančić, Beograd

/9. januar 1997, Geološka i hidrometeorološka škola „Milutin Milanković“, Beograd/

„Jelena Stančić iz Beograda.

17 godina.

Srednjoškolka.

Učim o meteorologiji, mada ona više uči mene.

Sanjar. Filmofil.

Pišem od kad znam za sebe.

Svašta šaljem na konkurse, pa sam tako i osvojila prvo mesto sa radom na temu 'Isključi mržnju'.

Odlično govorim engleski.

Navijač Reala iz Madrida.

Planiram da studiram u Norveškoj.

Lindzi Kelk, V. Fokner i Patriša Kornvel najviše utiču na moje pisane reči.

There is no greater agony than bearing an untold story inside you.

- Maja Andželou“

Vanja Stanojević, Pančevo

/11. novembar 1997, Mašinska škola „Pančevo“, Pančevo/

„Vanja Stanojević je rođena 11. novembra 1997. u Vršcu. Pokušava da postane tehničar drumskog saobraćaja, ali će verovatno postati pacijent u ludnici. Nada se da će do tada dobiti vozačku dozvolu i da neće ubiti neku nedužnu banderu. Takođe se trudi da ostane devojčica u toj gomili momaka. Ne voli koku i, čak i u društvu, grabi punu šaku čipsa.

Već s pet godina je naučila da piše i čita, jer ju je sestra mučila pomoću bukvara. Piše poeziju, dužu prozu, koja bi trebalo da predstavlja roman, i nada se povratku romantizma. Želi da postane pravi pisac, pa se još ne usuđuje da sebe nazove romanopiscem i pesnikom. Učestvovala je ranije na konkursima i objavljivala radove, uglavnom pesme.

Ona voli da čita Harukija Murakamija, jer je on drugačiji od svih japanskih pisaca, i žali kada čuje da neko ne deli njeno mišljenje. Ipak, omiljeni pisci su joj Ivo Andrić, Viktor Igo, Džordž Gordon Bajron i Laza Kostić, ali podnosi i Gija de Mopasana.“

AUTORI I AUTORKE ČIJI RADOVI SU ODABRANI ZA ZBORNİK

Patricia Ander, Čantavir /15. septembar 1998, Egészségügyi Közéiskola, Szabadka/

Aleksandra Belić, Novi Sad /23. mart 1996, Gimnazija „Isidora Sekulić“, Novi Sad/

Maria Burany, Senta /18. septembar 1996, Zentai Gimnázium, Zenta/

Ivan Dželajlija, Debeljača /16. mart 1997, Gimnazija „Uroš Predić“, Pančevo/

David Gyorfı, Senta /6. februar 1996, Közgazdasági Kereskedelmi Iskola, Zenta/

Nebojša Janković, Žabalj /19. februar 1996, Srednja škola „22. oktobar“, Žabalj/

Dunja Matić, Novi Sad /20. januar 1996, Gimnazija „Jovan Jovanović Zmaj“, Novi Sad/

Alisa Oravec, Pančevo /3. maj 1998, Srednja baletska škola „Dimitrije Parlić“, Pančevo/

Milena Rašković, Sremska Kamenica /12. jun 1995, Gimnazija „Svetozar Marković“, Novi Sad/

Bora Savić, Inđija /4. februar 1996, Tehnička škola „Mileva Marić Ajnštajn“, Novi Sad/

Isidora Sladojev, Novi Sad /1. jul 1997, Karlovačka gimnazija, Sremski Karlovci/

Nikoleta Stamenković, Novi Sad /26. jul 1996, Gimnazija „Svetozar Marković“, Novi Sad/

Jovana Todorović, Zrenjanin /3. decembar 1997, Zrenjaninska gimnazija, Zrenjanin/

Zsolti Valaki, Bečej /9. februar 1996, Müszaki Iskola, Óbecse/

Milica Volarov, Aleksandrovo /14. avgust 1996, Srednja škola „Đura Jakšić“, Srpska Crnja/

Miodrag Vujaković, Srbobran /21. februar 1997, Gimnazija „Svetozar Miletić“, Srbobran/

KOMISIJA

Siniša Tucić, rođen 22. februara 1978. godine u Novom Sadu. Završio je studije Srpske književnosti i jezika, na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu 2005. Na istoj katedri 2013. odbranio je master rad na temu „Slika sveta u delu Dositeja Obradovića“. Objavio sledeće zbirke poezije: „Betonska koma“ 1996. „Krvava sisa“ 2001. „Nove domovine“ 2007. „Metak“ 2012. Jedan je od priređivača i autor u zborniku nove novosadske poezije „Nešto je u igri“ (2008). Tokom devedesetih delovao je u okviru umetničke grupe MAGNET, poznate po svojim umetničkim performansima angažovanim protiv tadašnjeg režima. Bavi se scenskim izvođenjem. Poetske performanse izvodio je sa ALICE IN WONDERBAND. Koscenarista je i akter u eksperimentalnom filmu „Pobacani pasvordi“ u režiji slikara Narcisa Alispahića (2013). Film je dobio nagradu za najoriginalniji film i afirmaciju umetnosti na filmskom festivalu „Uhvati sa mnom ovaj dan“.

Jelena Anđelovski je rođena u Beogradu, a od decembra 2005. godine živi u Novom Sadu. Diplomirala je dramaturgiju (dramski odsek) na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Tri godine je studirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu (1999 - 2004). Diplomirala na rodnim studijama Centra za ženske studije i istraživanja, Beograd (2004). Feministička aktivistkinja od 2003. godine, aktivna u nezavisnim inicijativama i inicijativama feminističkih grupa. Radila kao konsultantkinja za žene sa iskustvom nasilja. Od 2005. godine aktivna na pitanjima LGBT osoba u Srbiji. Učestvuje u upravljanju Novosadskom lezbejskom organizacijom – NLO. U Novom Sadu je autorka i organizatorica višegodišnjeg poetskog događaja „Poezija u kući“ (2010 - 2012). Od juna 2013. god jedna je od pokretačica i organizatorke programa MaTerra Mesta (prostor filmske kuće Terra film). Autorka više dramskih tekstova i tekstova za ulične performanse. Autorka zbirke poezije „Domovina, bes mašina“ (Akademie Schloss Solitude, 2013). U okviru ove knjige kreirala je i Cross - poetry (Ukrštenzija), tekstualni eksperiment koji predstavlja novu vrstu montaže teksta.

Terék Anna (1984, Topolya, Jugoszlávia) vajdasági magyar költő, drámaíró, műfordító. 2012-ben szerzett diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karán, pszichológia (MA) szakon. 2006 óta publikál folyamatosan vajdasági, szerbiai és magyarországi folyóiratokban. 2007-ben jelent meg első kötete, Mosolyszakadás címen (SZJMSZ, Muzslya, Szerbia), mely a Sziveri János verspályázat első díját nyerte el. Második kötete Duna utca címen jelent meg, 2011-ben, az újvidéki Forum Könyvkiadó gondozásában, a kötetben szereplő versekből színpadi művet készített a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete, Beépített holmik címmel (2011). Duna utca című kötetéért, ugyanebben az évben, Sinkó-díjat kapott. Verseit, prózáit szerb nyelvre fordították. 2011-ben Székely János költészeti és drámaírói ösztöndíjban részesült. 2011 óta foglalkozik műfordítással, legutóbbi műfordítás kötete (fordítótársként) Szimin Behbaháni: Elhagyatott szentély (PEN Club – Pluralica, Budapest, 2013, versek.). 2013 decemberében

mutatták be első drámáját Neka se jave najbolji! címen (Srpsko narodno pozorište, Újvidék.) 2013-ban Katona József drámaírói alkotói támogatásban részesült, Vajdasági lakodalom című darabja megírásához, melyet 2014-ben mutatott be a Szabadkai Népszínház.

Projekat „KKB – Književni konkurs bez naziva“ realizovan je u okviru implementacije Akcionog plana politike za mlade u AP Vojvodini za period 2011 - 2014, u oblasti „Kultura i slobodno vreme mladih“, a uz finansijsku podršku Pokrajinskog sekretarijata za sport i omladinu.

Sa ciljem da se podstakne i učini vidljivim književno stvaralaštvo mladih, organizovan je konkurs za učenike i učenice srednjih škola u tri kategorije: poezija, kratka priča i kratka drama. Konkurs je bio otvoren od 9. maja do 9. juna, a autori i autorke radove su prijavljivali lično, da bi se izbegla eventualna cenzura i autocenzura ukoliko bi se radovi slali preko škola. Poziv je upućen na tri jezika – srpskom, hrvatskom i mađarskom, u nameri da se podstakne i interkulturalna razmena, upoznavanje i saradnja mladih koji imaju slična interesovanja ali stvaraju na različitim jezicima.

Ukupno je prijavljeno 139 radova, 112 na srpskom jeziku i 27 na mađarskom. Autora i autorki ukupno je bilo 49: 18 momaka i 31 devojka; njih 39 poslalo je radove na srpskom jeziku, a 10 na mađarskom. Na hrvatskom jeziku nije bilo prijavljenih radova, tako da se ovaj jezik ne pojavljuje u zborniku.

Za kategoriju „Poezija“ stigla je 91 pesma, za kategoriju „Kratka priča“ 48 radova, dok za kategoriju „Kratka drama“ nije bilo prijavljenih.

Mladi su o konkursu informisani putem plakata i dopisa koji su upućeni učeničkim parlamentima srednjih škola i kancelarijama za mlade u Vojvodini, kao i preko društvenih mreža i omladinskih info-portala. Radove su prijavili autori i autorke iz 25 mesta sa teritorije Vojvodine (Senta, Titel, Žabalj, Srpska Crnja, Sremska Kamenica, Vršac, Subotica, Novi Sad, Srbobran, Debeljača, Bečej, Mileševo, Kanjiža, Zrenjanin, Pančevo, Crvenka, Bačka Topola, Bačka Palanka, Kikinda, Temerin, Čantavir, Bačko Gradište, Jazak, Inđija, Sombor), ali i iz Beograda, Mataruške Banje, Niša i Vranja.

Komisija u sastavu: Siniša Tucić, Jelena Anđelovska i Anna Terek, izdvojila je u obe kategorije radove kojima su dodeljene nagrade, kao i one koji su uvršteni u zbornik.

Zbornik je pripremljen na latiničnom pismu, a radovi su predstavljeni onako kako su ih autori i autorke poslali na konkurs – neki na latinici, neki na ćirilici. U skladu sa sredstvima koja su obezbeđena, deo radova je preveden i u zborniku predstavljen na oba jezika, srpskom i mađarskom.

A Név nélküli irodalmi pályázatot a 2011-2014 közötti időszakra szóló vajdasági akcióterv keretein belül valósítottuk meg, a „Kultúra és szabadidő” területén, a Tartományi Sport- és Ifjúsági titkárság anyagi támogatásának köszönhetően.

A pályázatot három kategóriában tettük köze- a költészet, a rövid történet és a rövid dráma kategóriájában, azzal a céllal, hogy alkotásra ösztönözzük a fiatalokat, illetve hogy a már alkotó fiatalok munkáit bemutassuk a nyilvánosság előtt. A munkákat személyesen küldhették el május 9. és június 9. között, ha a munkákat ugyanis az iskolák közvetítésével küldik el, fennállt volna a cenzúra és az öcenzúra veszélye, amit szerettünk volna elkerülni. A pályázatot három nyelven tettük köze: szerbül, horvátul és magyarul, azzal a céllal, hogy ösztönözzük az interkulturális cserét, az ismerkedést és együttműködést a hasonló érdeklődési körű, alkotó fiatalok között.

Összesen 139 munka érkezett a pályázatra, 112 szerb és 27 magyar nyelven. Összesen 49 szerző vett részt a projektben, 18 fiú és 31 lány, ebből 39-en szerb, 10-en pedig magyar nyelvű munkát küldtek be. Horvát nyelvű munkák nem érkeztek a pályázatra, így a szöveggyűjteményben sem jelennek meg munkák ezen a nyelven.

A költészet kategóriájában 91 vers, a rövid történet kategóriájába pedig 48 írás érkezett. Rövid drámát egy sem küldtek be.

A középiskolásokat plakátok, illetve az iskoláknak, ezen belül a diákparlamenteknek elküldött értesítések útján tájékoztattuk. Emellett a vajdasági Ifjúsági Irodák, a közösségi oldalak és a fiatalokhoz szóló portálok által is értesítettük őket a pályázatról. Összesen 25 vajdasági településről érkeztek a munkák, ezek: Zenta, Titel, Zsablya, Szerbcsernye, Kamanc, Versec, Szabadka, Újvidék, Szenttamás, Torontálvásárhely, Óbecse, Drea, Kanizsa, Nagybecskerek, Pancsova, Cservenka, Topolya, Palánka, Nagyikinda, Temerin, Csantavér, Bácsföldvár, Jazak, Indiija és Zombor, de érkeztek munkák Belgrádból, Mataruška Banjából, Nišből és Vranjeből is.

A Siniša Tucić, Jelena Anđelovska és Terék Anna alkototta bizottság két kategóriában díjazta a legjobb munkákat, illetve kiválasztotta, melyik írások jelennek meg a szöveggyűjteményben.

A gyűjtemény latinbetűs, a munkák pedig eredeti formában jelennek meg benne, úgy, ahogyan a szerzők eljuttatták őket a pályázatra- egyes alkotások latin, mások cirril betűvel. Az anyagi támogatással összhangban, a munkák egy része mindkét nyelven- magyarul és szerbül is olvasható.

SADRŽAJ

Uvodna reč	3	ODABRANI RADOVI	
Kategorija POEZIJA		A. Belić Beg u ništavilo.....	45
I nagrada: H. Gyömbér Talán	7	A. Belić Tišina.....	46
II nagrada: V. Stanojević Bezbolna	8	M. Burány Ártatlan gyilkos	47
III nagrada: I. Adlešić Bledo	9	Dávid Györfi Találkozás	49
Posebna nagrada: D. Prčić	10	A. Kremer Sodrásban.....	51
ODABRANI RADOVI		D. Matić Izgubljeni u traženju	54
I. Adlešić 1412	16	A. Milovanović Upotreba čoveka.....	57
I. Adlešić Košmar	17	M. Rašković Voyage	59
P. Ander Magányos szék	18	I. Sladojev Gde sam?	60
I. Dželajlija Razgovor.....	19	I. Sladojev Tragovi.....	61
H. Gyömbér Álmatlanság.....	21	N. Stamenković Pet godina kasnije.....	62
H. Gyömbér Háromszor reméltem	21	J. Stančić 9:52	71
N. Janković Omča.....	22	Zs. Valaki Saját út.....	73
N. Janković Socijalni šablon	23	M. Volarov Kratka ljubavna priča.....	75
A. Oravec Slovačka nošnja, devojčica	24	M. Vujaković Nebeskoplav okean	77
B. Savić Opet budiš nemir.....	25	M. Vujaković Prizma	77
V. Stanojević Leš	26	M. Vujaković Bogovi ipak postoje.....	78
V. Stanojević Život.....	26	AUTORI I AUTORKE	
J. Todorović Krik koji samo ti čuješ.....	27	Nagrađeni autori i autorke	85
J. Todorović Osuđenici na život.....	27	Autori i autorke	
Kategorija KRATKA PRIČA		čiji radovi su odabrani za zbornik	90
I nagrada: A. Milovanović Cena uspomene	33	Komisija	91
II nagrada: J. Stančić Strah i radoznalost	36	O konkursu	93
III nagrada:			
A. Kremer A víz szalad, a kő marak	38		
Posebna nagrada: K. Nikolić	42		

KNJIŽEVNI KONKURS BEZ NAZIVA - Zbornik radova
NÉVTELEN IRODALMI PÁLYÁZAT - Szöveggyűjtemény

Izdavač:

Udruženje HMM..., Novi Sad; hmmns.org

Prevod:

Ana Terek, Ida Boka, Sandra Mihajlović

Lektor:

Sava Kuzmanović

Dizajn i prelom:

Jovana Ožegović

Crteži:

Branislav Babić Kebra

Štampa:

„Zola“, Novi Sad

Tiraž:

250

Finansijska podrška:

Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-93-82(082.2)
821.511.141(497.11)-93-82(082.2)

KNJIŽEVNI konkurs bez naziva : zbornik radova = Névtelen
irodalmi pályázat : szöveggyűjtemény / [prevod Ana Terek,
Ida Boka, Sandra Mihajlović ; crteži Branislav Babić Kebra].
- Novi Sad : Hmm---, 2014 (Novi Sad : Zola). - 98 str. :
ilustr. ; 21 x 21 cm

Pojedini radovi uporedo na srp. i mađ. jeziku. - Tiraž 250.

ISBN 978-86-918065-0-7

COBISS.SR-ID 289911559

